Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 282 (13771) | 1974 оной декабриин 1, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Таджикистанай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Таджигай Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумдэ, Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Таджигай Совет Социалис Республика, Таджикистанай коммунис партиин тогтоогдоһоор 50 жэлэй түүхэтэ ойтой дашарамдуулан, Таджикистанай ажалшад, колхознигууд ба интеллигенциие, бүхы ажалшадые, эдэнэй дайшалхы манлай — коммунистнүүдые халуунаар амаршална.

Агууехэ Октябриин социалис революци таджик арадые социальна ба национальна дарлалтаһаа сүлөөрүүлээ. Таджикистан социалис гүрэн түргэн болоһон, СССР-эй ород бусад арадуудай аха дүү ёһоной туһаламжаар республика социально-экономическэ, ниитын-политическэ хубилалтануудые бэелүүлһэн байна. Хаанта гээгдэнги колони байһан аад, Совет Таджикистан оршон байгаа 50 жэлэй турша соо хүгжэһэн социалис республика болонхой.

Таджигай ССР-эй мүнөө сагай техникэ зэбсэгжэһэн промышленности, элшэ хүсэнэй хүсэтэ бааза тогтоогдоо, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлхэ шадамар бэрхэ хүнүүд бэлдэгдэбэ. Совет засагай жэлнүүдтэ республикын промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 500 гара ургаһан байна. Машина бүтээлгэ, химическэ, хүнгэн промышленностин түгэс хүгжэлтэй. Олон һалбаритай, ашаг ехэтэй хүдөө ажахы, хлопогой тарилга хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Хэдэ хэдэн ехэ барилганууд ашаглалгада оруулагдаа. Ажалшадай байдал таһалгаряагүй һайжаржа, арадай ажабайдалай ашаа байдал улам ехээр дээшэлнэ.

Совет Таджикистанай соёл, эрдэм, литература ба искусство урдань үзэгдөөгүй ехэ һалбаран бадараа, арадай гэгээрэл ба элүүрые хамгаалга үргэн ехэ хүгжөө. Таджик эхэнэрнүүд эрхэтэй болоо — социалистическэ нациин агууехэ түйлалта мүн. Эдэнэр мүн экономическэ ба соёлой байгуулалта, общество хүтэлхэ хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадаба.

Таджигай Совет Социалис Республикын гайхамшаг амжалтанууд — социалис байгуулалтын агууехэ түгэлдэр юм, КПСС-эй зохёон байгуулха ажал ябуулгын, ленинскэ национальна политикын, СССР-эй арадуудай хани барисаанай элитэ тодо гэршэ жэшээ, хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, интеллигенциин, бүхы ажалшадай габшагай ажалай үрэ дүн болоно.

Коммунизмын, совет патриотизмын ба пролетарска интернационализмын хэрэгтэ хизааргүй үнэн байхаар хүмүүжүүлэгдэһэн Таджикистанай хүбүүд, басагад совет арадай бата нэгэдэлтэ бүлэ дотор, коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта шэн зоригто ажалай эрхим жэшээнүүдые харуулна. Совет Социалис Республиканууды Союзые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хэтэдэһэ хубитаһаа оруулна. Эдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн жэлнүүдтэ Эхэ оронойнгоо бүхы арадуудтай хамта немец-фашис булимтарагшадта габьяагаа гаргаһан, Эхэ ороноо хамгаалһан байгаа фронт дээрэ, тыл дотор элирхэйлэн байһан юм.

КПСС-эй дайшалхы отряд — Таджикистанай коммунис партиин 50 жэлэй түүхын бүхы шатануудта олонниитын шалгарһан эмхидхэлшэн байгаа. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ общество байгуулха [illegible] хэрэгтэ ажалладаг.

Партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай ханилай хариу болгон, Совет Таджикистанай ажалшад юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, тэрэнэй тодорхойлхы жэлэй социалис уралдаанай урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Эдэнэр республикын 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхын ба техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэ улам түргэдхэхын түлөө шэн оролдосотойгоор тэмсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үндэр дээдэ шагналда хүртэһэн — Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан дашарамдуулан, Таджигай Совет Социалис Республикын хүдэлмэришэдые, колхозникуудые, интеллигенциие зүрхэнһөө амаршална, республикын ажалшад манай ороной бүхы арадуудтай аха дүү ёһоной хани холбоогоор коммунис байгуулалтын хэрэгтэ гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ батаар этигэдэгээ мэдүүлнэ.

Таджигай Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

КПСС-эй дайшалхы отряд — Таджикистанай коммунис партии мандаха болтогой!

Манай Социалис Эхэ ороной бүхы арадуудай хани барисаанай, аха дүүгэй холбооной түшэг тулгуури — Совет Социалис Республиканууды Союз мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулгын үүсхэлшэ, эмхидхэлшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН — ИЛАЛТАНУУДАЙ ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

Таджикистанай Компартиин ЦК-гай, Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан

Таджигай Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар, Таджикистанай Коммунис партиин тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойе Таджикистанай ажалшад, бүхы совет хүнүүд баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Гайхамшагта һайндэрнүүдтэ зорюулагдажа, Таджикистанай Компартиин Центральна Комитедэй, Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй хамтын суглаан ноябриин 29-дэ республикын политическэ гэгээрэлэй байшан соо болобо.

Таджикистанай Компартиин ЦК-гай гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, республикын Верховно Соведэй депутадууд, партийна ба совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм наукын болон соёлой ажал ябуулагшад, Совет Армиин сэрэгшэд зал соо сугларба. Бүхы союзна республиканууднаа, Москва, Ленинград хотонуудһаа ерэһэн олон тоото айлшад эндэ байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидовые, республикын хүтэлбэрилэгшэд — Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расуловые, Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Холовые, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Р. Набиевые баярай суглаанда хабаадагшад альга ташалгаар угтаба. Таджикистанай Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүд, һайндэртэ хабаадаха хаяа ерэһэн делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин элитэ мэдээжэ хүнүүд, олонниитын түлөөлэгшэд мүн лэ президиумдэ һуугаа.

Нүхэр **Д. Расулов** баярай суглаа нээбэ. Социалис нацинуудай һалбаран хүгжэлтэ, совет арадуудай аха дүү ёһоной хани барисаае бэхижүүлгэ тухай, совет хүнүүдэй ажана байдал ба зол жаргал тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулжа байдагайнь түлөө Таджикистанай коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ, ЦК-гай Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ хүбүүн ёһоной баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа Д. Расулов мэдүүлээ.

СССР-эй ба Таджигай ССР-эй Гүрэнэй гимнүүд зэдэлнэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ ЦК-гай Политбюрое баярай суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүндэтэ президиумдэ һунгаба.

Хоёр ордента Таджигай ССР-эй тугые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дурасхаалта тугые баярай аялга хүгжэм доро зал руу оруулнад.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный суглараг-шадаар хани халуунаар угтагдан, баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

СОВЕТ ТАДЖИКИСТАНАЙ ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙ

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Таджигай Совет Социалис Республикын, Таджикистанай коммунис партиин 50 жэлэй ойе манай орон мүнөөдэр баярай оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. Энэ зал дотор союзна республиканууд, баатар-хотонууд Москва болон Ленинградай делегацинууд һууна. Хэдэ мянган совет хүнүүд, ажалшадай олон коллективүүд алдарта ойн баяртай дашарамдуулан амаршалганууд эльгээгээ.

Мүнөөдэрэй ехэ найр 250 миллион зонтой бүхы совет арадай, манай агууехэ Эхэ ороной бүхы нацинуудай, арад үндэһэтэдэй хамтын һайндэр болоно гэжэ хэлэхэдэ болохо. Энэ хадаа олон үндэһэ яһатантай нэгэдэмэл гүрэнэй арадуудай 50 жэлэй турша соохи харилсаа холбооной, ороной хүгжэлтын түгэс хүсэтэ нүхэсэл бологшо, зориг бадаруулхы хани барисаанай үшөө нэгэ харалга мүн.

Гайхамшаг ойнь һайндэртэй дашарамдуулан, Таджикистанай ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө, манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй үмэнэһөө тон халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалха, эгээн һайн һайхан хүсэлэнгүүдые таанадта дамжуулхадам ехэ аятай байна. Амаршалгын текст барюулхыемнай зүбшөөгыт.

Таджигай ССР-эй ажалшадай ехэ габьяатай байһанайнь түлөө танай республика Октябриин Революциин орденоор шагнагдаа гэжэ баяртайгаар мэдээсэнэб, хүндэтэ нүхэдүүд. Үндэр дээдэ шэнэ шагнал Ленинэй ордентой, Арадуудай хани барисаанай ордентой хамта республикын тугые шэмэглэхэнь. Октябриин түүхэтэ үдэрнүүдэй үеэр партиин тунхаглаһан үндэр дээдэ уг зорилгонуудай ба нангин эрмэлзэлнүүдэй ашаа туһада шэн зоригтойгоор ажаллаха, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ илалтануудые туйлахыетнай энэ ордено таанадые зоригжуулхань дамжаггүй.

Таджигай республика, тэрэшэлэн тогтоогдон байгуулагдаһан түүхэтэ ойнуудаа тэмдэглэгшэ бусад республиканууд Октябриин Революциин нэрээр нэрлэгдэнхэй орденоор шагнагдаа. ССР Союзай табин жэлэй ойтой дашарамдуулан, манай бүхы союзна, автономито республиканууд Арадуудай хани барисаанай орденуудта һаяшаг хүртэһыень һанаһа бэзэт. Эдэ орденуудай элирхэйлэн гэршэлдэг ушарнууд хоорондоо тон нягта, таһаршагүй холбоотой юм. Агууехэ Октябрь арадуудай хоорондын шэнэ ёһоной харилсаанай гагнагдан батажалгын үндэһэ һуури болонхой. Ленинскэ национальна политикые бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй ашаа үрэ — манай арадуудай аха дүүгэй нэгэдэл өөрынгөө ээлжээндэ социальна дэбжэлтын хүсэн түгэлдэр түргэдхэгшэ, социалис революциин туйлалтануудые батадхаха шиидхэхы эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо.

Ленин, Октябриин революци, Арадуудай хани барисаан гэһэн үгэнүүдэй совет хүнүүдэй сэдьхэл бодолдо хододоо ниилэн нэбтэрһэн мэтээр, бидэнэр бүгэдэндэ үнэтэй һанагдадаг һүлдэ тэмдэгүүд Таджикистанай туг дээрэ хэтэдээ найралдан нэгэдэхэл! Бүридэл болон һүр жабхалангай талаар үнгэрэгшэ табин жэлэйхидэ адли хубилалтанууд түүхэдэ байгаагүй юм. Эдэ шэнэдхэлгэнүүд эртэ урдын түүхэтэ Таджигай газар дайда дээрэ мартагдашагүй мүр сараа үлөөгөө, эндэ ажаһуудаг хүнүүдые танихаар бэшэ болоторнь шэнэдхэн хубилгаа.

Табин жэлэй ойн орьёл дээрэһээ харахада, таджик арадай урдань үзэһэн барга бүдүүлиг байдал, национальна дарлалта доромжолго илангаяа хүндэ хүшэрөөр һанагдана. Агуу сэсэн бодолтодые, эрдэмтэдые, поэдүүдые дэлхэйдэ үгэһэн энэ арад XX зуун жэлэй эхеэр хэһэг буһаг болон таһаршоод, феодальна хархис дарлалтын, политическэ эрхэгүй, үгытэй ядуу, барга бүдүүлиг байдалда байһан юм.

Эдэ хизаар нютагуудта Совет засагай тогтонижон мандалга хүнгэхэн бэшэ, юрын бэшэ хэрэг байгаа. Таджикистанай газар дайда дээрэ ажалшан арадай засаг турын эсэслэн батажатар олон жэл үнгэрөө. Совет Россин, тэрэнэй алдарта Улаан Армиин зүгһөө угаа ехэ хүсэлэлгэ гаргагдаа, туһаламжа үзүүлэгдээ, олон юумэ үзэхэ, олон юумэ дабажа гараха ушартай бологдоо.

Тэрэ үеын бэрхэтэй жэлнүүдтэ В. И. Ленинэй үүсхэлээр тогтоогдоһон, РСФСР-эй ВЦИК-эй ба СНК-гай зүгһөө Туркистанай хэрэгүүдые эрхилхэ комисси Дунда Азидахи революциин туйлалтануудые батадхаха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэ һэн. Энэ комисси шэнэ байдал мандуулха хэрэгтэнь эндэхи арад олонниитэдэ сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн юм. Иимэ комиссиин эмхидхэн байгуулагдахатай хамта, Туркистанай коммунистнуудта хандан, В. И. Ленин иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Туркестанай арадуудтай зүб харилсаа тогтоохо гэшэ Россин Социалис Федеративна Совет Республикада, хэтэрүүлэнгүй хэлэбэл, асари ехэ, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай байна. Хүсэ багатай, мүнөө хүрэтэр дарлагдадаг байһан арадуудта Хүдэлмэришэд-таряашадай Совет Республикын хандаса бүхы Азида, дэлхэйн бүхы колонинуудта, олон мянган, миллион хүнүүдтэ бодото тодорхой удха шанартай байха».

Дунда Азида, тэрэ тоодо таджик арадта туһаламжа үзүүлхын тула Валериан Владимирович Куйбышев, Михаил Васильевич Фрунзе, Михаил Иванович Калинин, Георгий Константинович Орджоникидзе, Ян Эрнестович Рудзутак, Шалба Зурабович Элиава мэтын иимэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадые, бусад олон мэдээжэ коммунистнуудые парти эльгээһэн байна. Улаан Армиин ба һайн дуратанай улаан отрядуудай олон командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд, сэрэгшэд Бухарагай эмирые, контрреволюционно басмачуудые, тэдэнэй хариин союзнигуудые бута сохихын тула баатар габьяа гаргажа, өөһэдыгөө алдаршуулаа бэлэй. Эдэ холын хизаарнуудта Россин промышленна ба соёлой түбүүдһээ хэдэ мянган хүдэлмэришэд, врачнууд, багшанар, барилгашад — манай ороной ород болон бусад арадуудай гайхамшаг хүбүүд ерэһэн байгаа.

Республика доторхи мүнөө сагай шэнжэлхы ухаанай үлгын дэргэдэ харгалзажа байһан, Таджикистанда һайн мэдээжэ болоһон гайхамшаг совет эрдэмтэ Евгений Никанорович Павловский эндэхи Наукануудай академиие эмхидхэн байгуулһан юм. Элитэ эрдэмтэ-селекционер Вячеслав Прокопьевич Красичков нарин утаһата хлопчатнигай үндэр ургасатай сортнуудые бии болгохо хэрэгтэ тон шухала үүргэ дүүргэһэн байна. Түбэй нютагуудһаа Таджикистанда ерэһэн врачнарай, багшанарай туһаламжаар элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй мүнөө сагай эмхинүүдэй эхи һуури табигдаа.

Дотоодын контрреволюцида, гадаадын интервенцидэ эсэргүү хамтын тэмсэл дотор таджик арадай национальна мэдэрэл, ороной бүхы нацинуудай, арад үндэһэтэдэй ажалшадтай интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдэлгын мэдэрэл бадаран батажаа. Өөһэдын баатарнууд, Совет засаг тогтоохын түлөө, социалис экономикын ба соёлой түрүүшын гуламтануудые бии болгохын, ажабайдал шэнэ ёһоор эмхидхэн байгуулхын түлөө гайхамшаг тэмсэлшэд таджик арадай дундаһаа урган гараһан байха юм.

Джура Закиров, Ахматбек Мавлянбеков, Чинор Имамов, Шириншо Шотемор, Абдулло Рахимбаев, Равшан Баймурадов, Бобо Садыков, Зайнаб-Биби Курбанова, Мукум Султанов — эдэнэр болон бусад олон нэрэнүүд таджик арадай алдарта түүхэ дотор зохихо һууриияа эзэлэнхэй.

Колхозно байгуулалтын эхи табигшад Сайд-Ходже Урун-Ходжабаев, Харин Исмаилов тухай дурасхаалые республикын ажалшад нангинаар хүндэлэн ёһолно. Эдэнэр олон жэлэй турша соо томо ажахынуудые хүтэлбэрилһэн, онсо ехэ габьяануудайнгаа түлөө Социалис Ажалай Геройнуудай үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн байна.

Партиин зориг бадаруулагша үгын удхые зүрхэ сэдьхэлээрээ, ухаан бодолоороо ойшоон абаһан, агуу суртал бодолой гэрэл туяае манай Эхэ ороной эгээн холын булан тохойнуудта нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэн, революциин туйлалтануудые батадхаһан, Таджикистандахи шэнэ байдалай илан мандахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэһэн бүхы хүнүүдтэ мүнөө, һайндэрэй үеэр гүн ехэ хүндэлэлэй баяр баясхалангай үгэнүүдтэйгээр үшөө дахин ханданабди.

Дунда Азида социализм байгуулхадаа, эндэхи арадуудай национальна өөрсэ илгаануудые бүхы талаарнь хараада абаха эрилтэ табигдадаг байһан. Дунда Азидахи национальна гүрэн турын байгуулалтые улам нарижуулан һайжаруулха тухай асуудал ажабайдалаар зүблэхэ зүйлдэ табигдаһан юм. Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ залан зүбөөр хандаха арга В. И. Ленин оложо зааһан байгаа. Боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, ангиин хүсэнүүдэй хубаарал ба бүридэлые зүбөөр хараада абаһан, шадамар тактика баримталан бэелүүлгэ партиин национальна политикын үндэһэ һуури болоһон тон зүб тобшололнуудые хэхэ арга тэрээндэ олгоо. Энэ политика сэхэ шууд бэелүүлэгдэжэ, 1924 ондо узбег, туркмен, киргиз, таджик арадуудай гүрэн түрын гуламтануудые эмхидхэн байгуулха ябадал хангаа. Тиин, эдэ арадуудай национальна талаараа эмхидэн нэгэдэлгын асуудалнууд шиидхэгдэһэн, хэдэн зуун жэлэйнь гээгдэлые усадхаха, эдэнэй политическэ, экономическа ба соёлой талаараа хүгжэн дэбжэхэ үндэһэ һуури бии болгогдоһон байгаа.

Урдын хаанта Россин бусад дарлагдаһан арадуудтал адляар, таджик арадай шэнэ ажабайдал тээшэ зорипон илалта түгэс дабшалта бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай ушар баримта болоо. Урда тээнь гээгдэнги байһан арадууд капиталис хүгжэлтын шатые алгад гаража, социализмда орохо арга боломжотой гэһэн Ленинэй һургаал энэ дэбжэлтэ дотор бодото бэелэлээ олонхой.

Совет Таджикистан социализмын жэлнүүдтэ социально-экономическа, эрдэм, техникын ба соёлой хүгжэлтэ дэбжэлтын хярада гараа. Республикын экономико ниитэсоюзна экономикын — хоорондоо холбоотой арадай ажахын нэгэдэлэй таһаршагүй хубинь болонхой. Тон шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн, индустриин зуу гаран һалбаринуудые хабаадуулдаг промышленна томо предприятинууд баригдаа. Оньһожоруулагдамал хүдөө ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Республикын арадай гэгээрэл, эрдэм наука болон һургуулинууд, вузууд, техникумүүд, эрдэм шэнжэлгын институдуудые үндэһэ болгон хүгжэнэ. Таджик литература, хүгжэм, уран зураг ба театр арад түмэнэй омогорхол болоо.

Республика дотор хүдэлмэришэн анги бүрилдэн бии болоһон, бэхижэһэн, хатуужан болбосорһон байна. Интернационалис удха шэнжэтэй байдаг туладаа, эдэнэр Таджикистанай ажалшадай шиидхэхы хүсэн, түрүү манлай болоно. Хүдэлмэришэн анги коммунизмын түлөө түүхэтэ тулалдаанда шэнэ, шэнэ шатануудые эзэлнэ. Этигэл найдабари, эдэбхи үүсхэл, партиин хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ гэһэн буурашагүй дура зориг ба шиидэбэри — тэрэнэй онсо шэнжэнүүд болоно.

Колхозно таряашад хүдэлмэришэн ангитай гар гарһаа барилсан ябажа, шэн зоригтойгоор ажаллана. Таджик дехкануудай байдал ба ажалай арга боломжонууд тон ондоо болонхой. Хүнүүд өөһэдөөшье хубилаа. Дүй дүршэлөөр баян, ажалда дуратай, элинсэг хулинсагуудайнгаа газар дайдада дурладаг мүнөө сагай дехканин түрүү техникэ түгэс бүрин шудална. Шэнжэлхы ухаанай шэнэ, шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридөө шадамараар нэбтэрүүлэн хэрэглэнэ. Эдэнэр шэнэ дэлхэйн ушар ёһо һайн мэдэхэ, эдэбхитэй зохёон байгуулагшад болоно. Эдэнэй ажал жэл бүри улам элбэг ехэ, олон янзын ашаа үрэ асарна.

Таджикистанай интеллигенци ажалшадай нэгэдэмэл жагсаал дотор найдамтайгаар дабшана. Арад түмэнэй эрдэм бэлиг, дүй дүршэл, ухаан бодолые хамтадхан, хүн түрэлтэнэй соёлой уг баялигтайнь тэрэниие ниилүүлэн найралдуулжа, эдэ бүгэдые гэгээрэл болбосоролой сэгнэшэгүй нөөсэ баялигай түхэлтэйгөөр арад зондо элбэг дэлбэгээр бусаана, тэдэнэй ургаха, хүгжэхэ дэбжэхэдэнь туһална. Зүүн зүгэй литературын классик Садриддин Айниин зохёолнууд, Мирзо Турсун-Задегэй, М. Миршакарай ба бусад олон уран зохёолшодой найруулганууд Таджикистанай элитэ мэдээжэ мастернуудай зохёол бүтээлэй туйлалтанууд манай орон дотор, мүн бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Багшанарай, врачнуудай, научна хүдэлмэрилэгшэдэй ба техническэ интеллигенциин нэрэ дээрэ халуун дулаан олон үгэнүүдые хэлэхые хүсэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, танай республика тушаа абажа хэлэбэл, социализмын ашаа түгэс үндэһэ һуури дээрэ үргэн нэлэнхыгээр урган дэлгэрһэн тон шэнэ үзэгдэл болоно бшуу.

Таджик эхэнэрэй хүндэ хүшэр байдал үндэһөөрөө үгы болоо. «Өөрынгөө һүрэгэй ямаршье хониие адуулагшын мяхалжа болохо байһандал адляар, өөрынгөө һамган тушаа эрэнь дура зоргоороо болохо эрхэтэй» гэжэ шажанай шэрүүн хуули дотор хэлэгдэдэг байһан. Үүдэнэй богоһоһоо очаг хүрэтэр, очагһаа үлгы хүрэтэр лэ ябаха хуби заяа феодальна байгуулалта эхэнэрнүүдтэ бэлдэһэн юм. Харин мүнөөнэй таджик эхэнэр — социалис обществын бүрин эрхэтэ гэшүүн болоно. Хэдэ мянган таджик эхэнэрнүүд үйлэдбэри дээрэ, эрдэм наукада, соёл гэгээрэлдэ, республикын ба бүхы ороной политическэ ажабайдалда элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Бүлэ доторхи эхэнэрэй байдал үндэһөөрөө хубилаа. Мүнөө сагай эхэнэр — эхэ, ажалша-эхэнэр бүгэдэ ниитын хүндэлэлөөр хүреэлэгдэнэ, обществын ба гүрэнэй зүгһөө бүрин дэмжэгдэнэ.

Мүнөөнэй Таджикистан — ажабайдалай социалис шэнэ түхэл шэнжэ болоно гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Республикын омогорходог ехэ амжалтанууд эндэхи бүхы нацинуудай ба арад үндэһэтэдэй шэн зоригто ажалаар, бүхы совет арадуудай аха дүү ёһоной дэмжэлгээр, түрүүшын ээлжээндэ агууехэ ород арадай асари ехэ туһаламжын ашаар туйлагдаа. Гэхэтэй хамта, арадуудай агууехэ хани барисаан Таджикистанай, нэгэдэмэл Союз боложо эмхидэн жагсаһан бусад республиканудай түүхэтэ дэбжэлтын замдахи хүсэ шадалай эшэ үндэһэн, түгэлдэр двигатель болоно.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Зүүн нютагуудта хүдэлхэ бэрхэ механизаторнуудые бэлдэхэ

НОВОГРАД. (ТАСС). Колхозууд, совхозуудые механизаторнуудаар хангалга асуудал зүбшэн хэлсэхэ бүхэсоюзна зүблөөн-семинар эндэ болоод, ноябриин 29-дэ түгэсэв. Украинада, Белоруссида, Молдавида, Россиин Омско, Челябинска областьнуудта, Алтайн ба Приморьегой хизаарнуудта механизаторнуудаар эмхидхэлэй ехэ ажал ябуулагдана гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Механизаторнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажалай даабарие шалгадаг тодорхой гурим бии болгохо, тракторна бригадануудтахи ажалай эмхидхэл улам нарижуулан һайжаруулха шухала байһанда зүблөөн анхарал хандуулаа. Ажахы бүхэндэ ниитын эдеэ бүри һайнаар эмхидхэхэ, механизаторнуудай амаралта тухай асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулха шухала гэбэ.

Зүблөөн-семинар дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар тодорхой һанамжа дурадхалнууд баталагдаба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

РСФСР-эй РАЙОНУУДТА АРАДАЙ СҮҮДҮҮДЭЙ АРАДАЙ ЗАСЕДАТЕЛЬНУУДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГАЛТА БУРЯАДАЙ АССР-тэ ҮНГЭРГЭХЭ БОЛЗОР ТУХАЙ

«РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгаха дүримэй» 70-дахи статьягай ба «РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгаха» тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1974 оной ноябриин 21-нэй Указай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо:

РСФСР-эй районуудай арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгаха һунгалта Буряадай АССР-эй 1975 оной январиин 10-һаа февралиин 10 болотор үнгэргэхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной ноябриин 26.

Н. Чаушеску А. П. Кириленкэтэй уулзаба

БУХАРЕСТ. (ТАСС). РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску РКП-гэй XI съездэ хабаадаһан КПСС-эй делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкэтэй ноябриин 28-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Нүхэр А. П. Кириленко КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэһөө РКП-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, румын арадта, нүхэр Н. Чаушескудэ үнэн зүрхэнэй амаршалга, һайниие хүргөө.

Амаршалгын түлөө баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлээд, нүхэр Н. Чаушеску өөрһөө, РКП-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэһөө КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ, совет арадта, нүхэр Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй амаршалга, һайниие хүргэхыень КПСС-эй делегациин толгойлогшые гуйба.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ РКП-гэй ба КПСС-эй хоорондохи социалис Румыниин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаае саашадань бэхижүүлхэ асуудалнуудаар һанамжаяа хэлсэһэн байна. Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын харилсаанай асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хани барисаа бэхижүүлхын ашаа туһада

БУХАРЕСТ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Советскэ Союзтай хани холбоотой Румыниин бүлгэм (АРЛУС) Арадуудай хани барисаанай совет орденоор шагнагдаба. Ниитын энэ эмхидэ орден барюулгын баяр ёһолол Бухарестдэ болобо.

РКП-гэй XI съездэ хабаадаһан КПСС-эй делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Бүлгэмые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые нүхэр А. П. Кириленко уншаад, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро АРЛУС-ай хүтэлбэрилэгшэдтэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулба.

Нүхэр М. Даля харюугай үгэ хэлэһэн байна.

Эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 30 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, СССР-тэй хани барисаанай холбоотой Румыниин бүлгэмдэ үндэр дээдын шагнал олгоһонойнь түлөө АРЛУС-ай Генеральна Соведэй, бүлгэмэй бүхы эдэбхитэдэй үмэнэһөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ халуун баяр баясхалан хүргэбэ.

СОВЕТ ТАДЖИКИСТАНАЙ ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи хуудаһанда).

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгэ

Арадуудай хани барисаан — социализмын асари ехэ туйлалта мүн. Революциинуудай гал дүлэн соогуур мүндэлһэн энэ хани барисан гражданай дайнай ба түрүүшын түсэбтэ табан жэлнүүдэй үелэр хатуужаа, бата бэхи байһаниинь шалгагдаа. Манай орондо тудаһан хүшэр бэрхэшээлтэй турша болоо шо Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай үедэ энэ хани барисанай бата бэхи, эбдэршэгүй байһаниинь шалгагдаа һэн. Москва шадарай саһан хүнхэлзөөр хушагдаһан полинууд дээрэ, Волгын ба Доной эрьенүүдтэ, Украинын талануудта, Кавказай һүмбэр эхэ уулануудта дайлалдаһан совет сэрэгшэдэй зэргэдэ оронон таджик арадай хүбүүд эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ һэн. Түрэл нютагһаа хэдэн мянган километр холо байхадаашье эдэнэр Памирай уулануудые, Вахшай ба Пянджай нуга голнуудые хамгаалһандал адляар, эрэлхэг зориг баатаршалга гаргаһан байна. Ородой, Украинын, Белоруссиин, Молдавиин, Литвагай, Латвиин, Эстониин газар дээрэ, сүлөөлэгдэһэн Европын газар дээрэ, агууехэ Эхэ оронойнгоо нэрэ хундын ба бэеэ даһан байдалай түлөө таджик сэрэгшэдэй, манай ороной бүхы үндэһэ яһанай сэрэгшэдэй дайлалдаһан газарта арад зоной һэйн һайхан дурасхаалай һүлдэ тэмдэг болоно, баглаа сэсэгүүд хэтэ мүнхэдөө улайран байхал.

Таджикистанай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн бүхы совет арадуудай хүсэ шадалые, нягта жагсаалые, эдэнэй эбдэршэгүй хани барисаае тодо хурсаар харуулһан һүүлэй жэлнүүдтэхи гайхамшагта бусад ушар хэрэгүүдтэй нэгэ зэргэдэ оршон байна. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе, Украинын, Белоруссиин, Казахстанай, Грузиин, Азербайджанай, Армениин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе бидэ бара баясхалантайгаар тэмдэглээбди. Молдавиин, Узбекистанай, Киргизэй, Туркмениин баярта ойе манай ороной ажалшад мэнэ һаяхан һайндэрлээ һэн. Манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Кишинёвто болоһон һайндэрэй үедэ удха түгэлдэр, тодо хурса үгэ хэлээгөөр эдэ ойн баярай нэгэдэһниинь һанаха байхат.

Мүнөөдэр Таджикистанда тэмдэглэгдэжэ байһан һайндэр ниитэ нэгэн гүрэн болоно нэгэдэһэн аха дүү бүхы арадуудай гаталан баатаршалгата замай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ дүнгүүд, түйлалтануудай эхин булаг тухай бүгэдэ арадай эхэ хөөрэлдөөе түгэсхэнэ гээшэ. Эдэ үдэрнүүдтэ ойн ухаан соогоо гэдэргээ эрьен бодохоодо, национальна харилсаан мэтын гол шухала, хүшэр бэрхэтэй ниитын байгуулалтада партиин тон зүбөөр хандадаг байһые эгүүлэн КПСС-эй ленинскэ национальна политикын илалта түгэс дабшалта гэхэй омогорхол баяртайгаар үшөө дахин хэлэнэбди. Имагтал үргэн ехэ газар дээрэ нэгэ гүрэндэ экономическа ба соёлой, хүгжэлтынгөө хэмжээгээр хүн зонойнгоо тоогоор, түүхээрээ, национальна ёһо заншалаараа тад ондоо эдэ олон национудай, арад үндэһэтэнэй бата нэгэдэлтэйгээр хүгжэжэ байһан бусад ондоо жэшээ хүн түрэлтэн мэдэхэгүйл.

Энэ хадаа общественэ социалис үндэһэ һуури дээрэ революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха тухай бүри юрэнхы асуудалай хубинь гээшэ гэжэ коммунистнүүдэй партиин хододоо харадаг байһанай ашаар манай орон дотор национальна асуудал иимэ амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ аргатай болоо. Имагтал социализм ехэ ба бага арадуудай сүлөөтэйгөөр, демократическа гуримаар хүгжэжэ эрхэ байдал зохёон байгуулһан байна. Национудай нэгэдэлэй гүрэнэй иимэ түхэл шэнжые — «Совет Социалис Республикануудай Холбоое партиин олонхой ашаар национальна асуудал шиидхэгдэхэ аргатай болоо, бшуу. Энэ түхэл шэнжэ совет арадуудай нэгэдэл, эдэнэй аша туһын зохилдол хангаһан байна. Ниитэ нэгэн интернационалис марксистско-ленинскэ суртал һургаалаар партиин арадуудые нэгэдүүлһэнэй ашаар энэ түхэлдэ хүрэхэ аргатай болоо.

Марксизм - ленинизмын арюун һайхан байһын түлөө шууд сэхээр тэмсэн, национализмын ба шовинизмын, национальна бэеэ абангибайлгын али бүхы ушарнуудтай. ленинскэ национальна политикаһаа бусад хазагайралгануудтай партиходоо эбсэшэгүйгөөр тэмсэдэг байгаа. Социалис интернационализм мүнөө Советүүдэй ороной бүхы үндэһэ яһанай ажалшадай шүтэлэн даһан нэбтэрэн ороо, эдэнэй зан ябадалай хуули ёһон болоо. Хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — совет арадай бүрилдэн бии бололго манай орон доторхи экономическа, социально-политическэ үндэһэн хубилалтануудай үрэдүн, нацинууд ба арад үндэһэтэнэй хамтаараа хүгжэлтын, эдэнэй хамтын тэмсэлэй ба ажалай үрэ дүн мүн.

Таджикистанай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой хамта республикын Компартиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байнабди. Бүхы алдарта түүхэ соогоо тэрэ манай партиин Центральна Комитедые нягтаар тойрон жагсаһан КПСС-эй таһаршагүй, үнэн сэхэ отряд ходоодо байгаа. Мүнөө экономикын ба соёлой бүхы һалбаринуудта хүдэлжэ байдаг олон тоото надрнуудые, ажал хэрэгтээ һайнаар мэдээжэ ёһотойл эдэбхитэдые республикын партиина организаци урган хүмүүжүүлээ, политическэ талаарнь хатуужуулаа. Республикын Компартиин ЦК, областной, районно, городской партиина организаци Таджикистанай коммунистнүүдые үүсхэлые али бүхы талаарнь хүгжөөжэ, эдэнэй түрүү үүргые дээшэлүүлжэ, ажалладаг хүсэлэл оролдолгые шадамаар нэгэдүүлжэ, эдэниие коммунис общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шэглүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд, танай партиина организациин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойгоор Таджикистанай Коммунис партиин Центральна Комитедые, республикын бүхы коммунистнүүдые халуунаар амаршалнаб. КПСС-эй генеральна хараа шугамые коммунистнүүд саашадаашье батаар, шууд сэхээр бэелүүлхэ, коммунизмын суртал һургаалай илан мандахын түлөө үсэд нэтэрүүгээр тэмсэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд!

Партиин хүтэлбэри доро совет арад коммунис байгуулалтын замаар бата найдамтай алхамаар урагшаа дабшана. Ороной национальна баялиг шууд сэхээр үргэдэжэ, тэрэнэй индустриальна ба өөрыгөө хамгаалха һүр хүсэн ургана, хүдөө ажахын үйлэдбэри урдань үзэгдөө дуулдаагүй үргэн дэлгэсэгээр шэнэдхэн хубилгагдана. Экономикын хүгжэлтэ совет хүнүүдэй байдал, эдэнэй ажаллаха, амарха арга боломжонуудые саг үргэлжэ һайжаруулха олон янзын зорилгонуудые шиидхэлдэ сэхэ хабаатай юм. Совет гүрэниие саашадань бэхижүүлхэ, социалис демократиие хүгжөөхэ, ажалшадай депутадуудай Советүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ, общественэ бүхы политическэ эмхиие наряжуулан һайжаруулха талаар шухала алхамууд хэгдээ. Уласхоорондын харилсаанай хүгжэлтэ удха шанаараа ехэ, түүхэтэ түйлалтануудаар тодорхойлогдоно.

Урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хүдэлмэри, социально-политическэ зорилгонуудые үргэнөөр шиидхэлгэ, орон дотор ажал хэрэгые бүтэмжэтэй һайнаар бэелүүлхэ оршон байдал — эдэ бүгэдэ XXIII, XXIV съездүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар партиин һүүлэй жэлнүүдтэ хэһэн айхабтар ехэ ажал ябуулгые элирхэйлэн гэршэлнэ. Партиина хүтэлбэриин ленинскэ гол ёһонуудта баташар түшэглэн, КПСС саашадаашье нэгэдэлдээ эрилтэ ехэтэйгээр, нүхэр ёһоор хандаха, дааха байһан хэрэгэйнгээ түлөө коммунист бүхэнэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ юм. Энэ хадаа манай байгуулалтын барагдашагүй хүсэ шадалай эшэ үндэһэнүүдэй нэгэниинь, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ илалтануудай үндэһэ һууринь болоно гэжэ бидэ тоолонобди.

Боложо байһан хубилалтанууд, эдэнэй үргэн ехэ далайса хаа хаанагүй мэдэрэгдэнэ. Урдандаа бидэнэй хүшэ хүрэхөөр бэшэ байһан зорилгонуудые урда табиха, шиидхэжэ байнабди. Дэлхэйдэ дээрэ эгээл ехэ Красноярскын гидроэлектростанци һаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Волгын автомобильна завод проектнэ хүсэндөө хүрөө, Кама мүрэн дээрэ шэнэ автогигант, Байгал-Амарай түмэр зам баригдажа байна, Россин Хара хүрьһэгүй бүхы газарые үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха хэрэг эхилээ.

Манай үе сагые тодорхойлһон түхэл шэнжэнүүдые бүхы республикада, ороной ямаршье, эгээл холын булан тохойдо хаража болоно. Совет Таджикистанай үдэр бүриин бодото байдал энэниие найдамтайгаар гэршэлнэ. Бүхы орон сооһоной адли, ерээдүй тээшээ шууд зорихон ушар энэнэй эгээл онсо зүйлынь болоно. Республика дотор шэнэ барилганууд урган бодоно. Партиин Директивэнүүдэй үндэһөөр эндэ Яванска электрохимическэ ехэ комбинадтай Урда-Таджигай территориально-үйлэдбэриин бүлэг барилга, республикын үнгэтэ металлургин түрүүлшын предприяти — Таджигай алюминиин завод эндэ баригдажа байна. Термез-Яван гэжэ түмэр харгы баригдажа байнхай. Түрүүшын поезд Термезһээ Вахш голой түб болохо Курган-Тюбе хотодо дүрбэн үдэрэй урда тээ болзорһоо һараар урид хүрэжэ ерэһэн байна. Харгы замай барилгын дүүрэхэдэ, Термез-Яван гэжэ замаар сүүдхэдээ хэдэн арбаад мянган тонно ашаа зөөдэг болохо юм.

Хүдөө ажахы улам бүри индустриальна түхэл шэнжэтэй боложо байна. Элшэ хүсэнэй үндэһэ һуури табигдаа — мүнөө зургаан үдэрэй турша соо республика дотор, жэшээнь, 1940 ондо абтадаг байһантай адли электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэнэ.

Үзэсхэлэн һайхан Душанбе хото — бурьялма ажахын байдалай, гүн гүнзэгы ухаан бодолой түб, соёлой үнэтэ баялигуудай үлгы мүн. Олон дабхар байшан гэрнүүдэй кварталнууд, хүжэ ногоон сэсэрлигүүд, паркнууд, ниитын һүртэй томо шэнэ байшангууд тэрэниие ороной эрхим гоё һайхан хотонуудай зэргэдэ табина. Имагтал хашаа руугаа гараһан сонхотой, үүдэтэй шабар гэрнүүдтэй ехэ тосхон байһыень Душанбее һанаха, мэдэхэ хүнүүд үшөөл олон бии байха. Харин мүнөө Таджикистанай ниислэл хотын сонхонууд, үүдэнүүд бүхы орондоо, бүхы дэлхэйдэ нээлгээтэй.

Нурек хадаа Таджигай эртэ урдын газар дээрэ шэнэ байдалай илан мандаһанай һүлдэ тэмдэг болоно. Нурек гээшэ галхан гэһэн удхатай гэжэ намда хэлээ һэн. Үүлэндэ хүрэмэ һүмбэр уулануудай хоорондуурхи ута харгы дээрэ байдаг энэ мүрэн урдандаа хүшэр бэрхэтэй замдань жэн хамбыда замыень гэрэлтүүлэн заадаг байгаа. Партиин хүсэлөөр, совет арадай баатаршалгата оролдолгоор эндэ урган мүндэлһэн хүсэтэ электростанци энэ хадата хизаар нютагые үльгэрэйхидэл адляар хубилгажа, шэнэ индустриально районой зүрхэн болгоо. Республикын бүхы заха булангууд руу, тэрээнһээ саашашье эндэһээ электро-дамжуулгын лининүүд татагдана. Мүнөө Нурек социалис Таджикистаниие, һалбаран хубилһан Дунда Азиин бүхы нютагуудые гэрэлтүүлһэн хурса элшэтэй одон болоо гээд хэлэжэ болоно!

Манай партиин хараа бодолой үнэн зүб байһаниинь энэ түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын үедэ найдамтайгаар баталагдана. Бүхы гол дүнгүүдээр ороной экономическа, социальна хүгжэлтын, арад зоной байдал саашадань һайжаруулгын программа бэелүүлэгдэжэ байна. Бүхы союзна республикануудай арадай ажахые, соёл культурые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтанууд түйлагдаа. Түрүүшын дүрбэн жэлэй дүнгүүд бүхы дээрээ бидэнэй зүрхэ сэдьхэл ханаана. Эдэ дүнгүүд совет арадай шэн габьяата, баатар ажалай түлөө омогорхол бадаруулна, 1975 он түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэлгын жэл болохо гээд найдаха этигэл түрүүлнэ.

Түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгын ехэ удхатай байлга, үлэһэн саг соо хэгдэхэ бүхы юумэнэй шухала удха шанар арга боломжонуудаа онсо эрилтэтэйгээр, наринаар сэгнэхыень, шиидхэгдээгүй зорилгонуудта анхаралаа хандуулхыень, эмхидэлээ, журамаа, өөһэдынгөө харюусалгые улам дээшэлүүлхыень бүхы коллективүүдые, ажалшан бүхэниие уялгална. Фабрика, заводуудһаа, полинууд ба барилгын талмайнууд дээрэһээ оройһон мэдээсэлнүүд түсэбтэ табан жэлэй хуби заяае шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэеэ совет хүнүүдэй гүнзэгыгөөр ойлгодогыень гэршэлнэ.

Ажалшадай ехэ патриотизм, хүдэлмэришэдэй, колхозниогуудай, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй үйлэдбэриин эдэбхи үүсхэл социалис мүрысөөнэй үедэ асари ехэ хүсэтэйгөөр бадаржа байнхай. Бүхы орон соохидол адли, Таджикистанда дэлгэрһэн мүрысөөн зохёохы ехэ эршэтэй, олоной үүсхэл эдэбхитэй байһаараа шалгарна. Таджигай ССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ союзна республикануудта, баатар-хотонууд Москвада, Ленинградта зорюулагдаһан габшагай ажал амжалтатайгаар үнгэрөө. Үйлэдбэриин ниилээд олон түрүүшүүл түсэбтэ даабаряа дүүргэээд, ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа байна.

Таджигай республикын гайхамшаг хоёр коллективэй — Нурекскэ гидроузелай ба Душанбегэй текстильнэ комбинадай хүдэлмэритэй үсэгэлдэр танилсаһан байнабди. Нурегтэ болоһон митинг, хөөрэлдөөнүүд, бүд нэхэдэг танай алдарта хүнүүдтэй уулзалга зүрхэ сэдьхэлдэмнай бүхөөр хадуугдаа. Тодо нарин хүдэлмэри, ажалай патриотизм, харюусалгаяа мэдэрэлгэ, ниитын хэрэг тухайда анхаралаа хандуулга — эдэ бүгэдэ зүрхэ сэдьхэлыем ехээр ханаажа, эдэ коллективүүдэй урда табигдаһан юрын бэшэ зорилгонуудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байһандань этигэл найдабари түрүүлээ.

«Гидроспецстрой» гэжэ управлениин нэгэдхэмэл бригадын бригадир Табар Курбановай, Душанбегэй текстильнэ комбинадай бүд нэхэгшэ Ольга Генриховна Стойковагай, Ленинабадай торгон бүдэй комбинадай Акбар Исаевай бригадын, Ином Халиковай, Владимир Захарович Маслаковой Кайраккумска хибэс нэхэгшэдэй бригадануудай, хлопок хуряадаг машинын механикжолоошон Шариф Туробовай, һаалишан Суфро Бокиевагай болон бусад олон алдарта ажалшадай гайхамшагта хэрэгүүд бүгэдэ арадай магтаал һайшаалда хүртэнэ. Эдэнэр бултадаа манай габшагай ажалай ёһотойл баатарнууд боложо, амгалан тайбан үе сагай ажалай агууехэ гвардиие түлөөлхэ ёһоороол түлөөлнэ.

Хлопогой түлөө шанга тэмсэл һаяхан дүүрээ. Энэ тэмсэлдэ бүхы республика хабаадаа гээд хэтэрүүлэнгүй хэлэжэ болоно. 870 мянга гаран тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок гүрэндэ тушаагдаа. Энэ хадаа, нүхэдүүд, ехэ амжалта болоно! Олон мянган хүнэй — колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, студентнэрэй, Совет Армиин сэрэгшэдэй баатаршалгата хүсэлэл оролдолго, үнэн һайхан мэдэрэл, олоной эдэбхи үүсхэл энэ хэрэгтэ ниилэн хабсарһан байна. Гайхамшагта илалтаарнь Таджикистанай хлопок ургуулагшадые, бүхы ажалшадые зүрхэ сэдьхэлһээ амаршалхыемни зүбшөөгыт!

Энэ жэлдэ айхабтар хүшэр бэрхэшээлтэй сагай уларилда хүдэлэн, бүхы шатада — тарилгаһаа хуряалга хүрэтэр — баян ургасын түлөө шангаар тэмсэжэ, энэ тулалдаанда илаад, совет хлопок ургуулгын түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ дүнгүүдые түйлаһан хлопок ургуулдаг бусад республикануудай алдарта ажалшадые энэ үндэр трибуна дээрэһээ амаршалхые хүсэнэб.

Урдынхидал мэтэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын шухала шата боложо, түүхэдэ орохо байһаараа энэ түсэбтэ табан жэл гайхамшаг бэшэ юм. КПСС-эй XXIV съездын заабариин ёһоор экономикодо бэелүүлэгдэһэн эрьелтын эхниие коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгатай ехэнхидээ холбонобди. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тушаа партиин тодорхойлһон хараа шугам эли бодо үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилэнхэй. Үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна болон хүдөө ажахын продукциин ургалтын ехэнхи хубинь абтаһан байха юм. Энээниие бидэ, тодорхойлон хэлэбэл, ниилээд горитойхон түйлалта гэжэ тоолонобди.

Партиин бэелүүлжэ байһан хараа шугам — саг зуурын хэмжээн бэшэ гэжэ илангаяа онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Тэрэ хадаа түсэбтэ энэ табан жэлһээ гадна, удаан болзорой үедэ бэелүүлэгдэхээр хараалагданхай. Тэрэниие бодото хэрэг дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, экономическа хүсэ шадалые улам ехэдхэхые эрмэлзэн, парти хадаа манай ниитын үйлэдбэриин ургалта хүгжэлтын шанарай баримтануудта саашадаашье бүри ехэ анхарал хандуулха байна.

Шанар һайжаруулха, ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта урданшье бага бэшэ удха шанар олгогдодог байгаа һааб даа. Гэхэ зуура, үнгэрһэн үедэ арадай ажахые хүгжөөхэ ябадал гол түлэб үйлэдбэриин шэнэ предприятинуудые байгуулһанай ашаар бэелүүлэгдэдэг байгаа гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, үйлэдбэриие үргэдхэһэнэй ашаар бэелүүлэгдэдэг байгаа һаа, харин мүнөө энэ асуудалда нэгэ бага ондоогоор хандаха болонобди. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудай арга боломжые эгээл үлэмжэ ехээр ашаглаха, манай бүхы экономическа түйлай ехэ хүсэ шадалай ашаг үрыень эрид дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэхэ шухала. Ондоогоор хэлэбэл, ажахын саашанхи хүгжэлтэ түйлахадаа, дотоодын арга боломжо һайнаар хэрэглэхэ гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые, түхеэрэлгэ, тарилгын талмай болон хүдөө ажахын бусад эдлүүриин газарые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ тухай, дотоодын нэмэлтэ арга нөөсэнүүдые хубилгаха тухай, арадай баялиг бүхэндэ гамтайгаар, ёһотойл эзэн ёһоор хандаха тухай, оронойнгоо ажалай арга нөөсэнүүдые бүри таарамжатайгаар, эндэ үшөө иигэжэ хэлэхэ байнаб, гамтай анхаралтайгаар хэрэглэхэ тухай мүнөө эндэ хэлэгдэнэ гээшэ. Барилгада, промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ, арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэдэ үзэгдэдэг хэдэ хэдэн горитой дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй. Шанарай асуудалнуудай эрид шангаар табигдажа байһан мүнөө үедэ имэрхүү дутагдалнуудые илангаяа тэсэхын аргагүй.

«Шэнэ табан жэлдэ экономикын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн хараа шугамые бидэ бүри хэлбэришэгүйгөөр, эрид шууд ябуулха уялгатайбди», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ һэн. Ажал хэрэгтээ иигэжэ хандахада хүтэлбэриингөө арга методуудые һайжаруулха, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе улам саашадань дээшэлүүлхэ эрилтэ партийна, советскэ, профсоюзай, ажахын органуудай урда табигдана. Энээнтэй дашарамдуулан, олониитын зохёохы үүсхэл, политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээл али бүхы талаһаань хүгжөөлгын удха шанар илангаяа онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Арад зоной һуудал байдал улам саашадань һайжаруулхын түлөө арбадахи табан жэлые һайн шанарай табан жэл болгохо гэһэн партиин хараалһан зорилгые совет хүнүүд, бүхы ажалша коллективүүд халуунаар дэмжэхэ байха гэжэ бидэ һэжэглэнэгүйбди. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө дэлгэрхэ тэмсэл бүгэдэ ниитын дэлисэтэй, бүгэдэ арадай ёһотойл хэрэг болохо юм.

Мүнөө үедэ зохёон табигдажа байгаа удаадахи табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездын үзэмжэдэ табигдаха байна. Партиин хамтаараи зүбшэн хэлсэһэн ухаан бодол тодо һонор дүрим заабаринууд болохо юм. Тэдэниие бэелүүлээд байхада, арадай ажабайдалай хэмжээн эли бодо һайжарха, коммунизм тээшэ дабшаха зам дээрэ шэнэ томо алхам хэгдэхэ бшуу.

Нүхэдүүд!

Ажалша хүнэй аша туһа хадаа дотоодын, мүн гадаадын политикын талаар манай партиин хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэдэг ниитын шэнэдхэн хубилалтануудай, тодорхой хэмжээнүүдэй үнэтэй сэнтэй байһанайнь эгээл дээдын хэмжүүр ходоодоо байгаа, байһааршье. Дарлалта мүлжэлгын байгуулалта унагаагаад, Агууехэ Октябрь ажалша хүнүүдэй байдал үндэһөөрнь хубилгаа, тэдэнэй үмэнэ ерээдүй тээшэ дабшаха һаруул һайхан зам нээжэ үгөө.

Тиихэтээ хамта, манай революци хадаа адли тэгшэ эрхэтэй, үнэн зүб байдалтай байха үндэһэ һуури дээрэ арадуудай хоорондохи түүхэдэ шэнэ, үзэгдөөгүй харилсаануудые соносхоһон байгаа. Уласхоорондын оршондо дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй бии болоһон ушар капиталис хүреэлэлгэтэй ямар харилсаа тогтоохо тухай асуудал абаһаар лэ табиһан байгаа.

Тэрэ үеын уласхоорондын оршон байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, В. И. Ленин капиталис гүрэнүүдтэй Совет республикын, тэрэнэй өөрынь хэлэһэн үгөөр хэлэбэл, «эбэй ёһоор зэргэ оршохо» арга боломжые, тэрэнэй шухала байһыень үнэншэмэ тодоор харуулһан юм. Гэбэшье энэ гол ёһон тиихэдэ мэдэрэгдээгүй һэн, тэрэниие дэлхэйн буржуази айхабтар дурагүйгөөр угтаһан байгаа. Социальна элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёһондо империализм өөрын арга зам, өөрын стратеги эсэргүүсүүлэн табиһан юм. Большевизмые һалгаан усадхаха, залуу Совет гүрэниие газар дээрэһээ үгы хэхэ нюуса далдагүй эрмэлзэл энэ стратегиин үндэһэ һууринь болоһон байна.

Түүхэ хадаа имэрхүү стратегидэ, тэрэниие үндэһэлэн һууриэуулдаг олон тоото хараа шугамуудта өөрынгөө шиидхэбэри гаргаа. «Хүсэ баримталһан хараа шугамай» политикын буруу һүрэлгэ — «санитарна кордон», фашис ээрхэг түримхэй добтолгые урмашуулга, нюуса далдагүйгөөр зэбсэгтэ хүсөөр добтолго, харин дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр — «коммунизмые гэдэргэнь таталга», «удааруулга» — империалис томо гүрэнүүдэй гадаадын политическэ хараа шугам хэдэн арбаад жэлдэ тодорхойлжо байһан Советүүдтэ харша олон тоото хуушарһан үзэл болон хараа бодолһоо тэдэнэй арсахые баадхаһан байгаа. Үнэн зүб, демократическа эб найрамдалай уг зорилгын мүнөө бүри ехээр мэдэрэгдэжэ, уласхоорондын харилсаануудай бодото байдалда бэелжэ байһан баримтада, баруун зүгэй оронуудай хойно хойноһоо бидэнтэй харилсаа холбоо байгуулха замда орохо баатай болоһон баримтада Советскэ Союзай экономическа болон өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалай бэхижэһэнэй, гадаадын ленинскэ политикын бата хүсэтэй байһанай үнэншэмэ гэршые, манай партиин XXIV съездын тодорхойлһон хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр, нэтэрүү оролдосотойгоор бэелүүлһэнэй үрэ дүнгые харангүй байхын аргагүй.

Капиталис оронуудтай манай байгуулһан харилсаа холбоон гансата, али бүхы асуудалнуудаар тогтоогдоо бэшэ ааб даа. Тэдээнтэй байгуулһан манай харилсаанууд адли бэшэ шэнжэ шанартай, ондо ондоо хэмжээтэйгээр байгуулагданхай юм. Эб найрамдалда дуратай, харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэн, уласхоорондын эрхын нормо нарин нягтаар баримталдаг бүхы гүрэнүүдтэй — олон зуун жэлэй түүхэтэй, мүн тогтоһоор үшөө залуу ехэшье, багашье гүрэнүүдтэй бидэ хани барисаанай заншалта харилсаа байгуулнхайбди.

Саг зуурын эб найрамдал тухай хэлсээ батаһаар, «Финлянди — Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Совет гүрэнэй делегаци һаяшаг Финляндиин Республика ошоһон байна. Бэе бэедээ этигэлсэлгын, хани барисаанай ба бэе бэеэ ойлголсолгын гол ёһонууд дээрэ тогтоогдодог гүрэнүүд хоорондын харилсаанууд ямар амжалтатай байхаб гэжэ энэ айлшалалга, президент У. К. Кекконентэй, Финляндиин бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүд үшөө дахин үнэншэмөөр батадхан харуулаа. Совет-финляндиин харилсаа холбоон хадаа социальна элдэб байгуулалтатай оронуудай хоорондохи харилсаануудай һайн үльгэр жэшээ мүн гэжэ гансашье манай хоёр оронуудай бэшэ, мүн дэлхэйн олониитын тоолодог байһаниинь һайшаалтай.

США-тай, ФРГ-тэй ба Францитай байгуулһан харилсаануудаараа бидэ бүхыдэнь сэдьхэлээ ханангибди. Хэнэйшье мэдэһээр, эндэ элдэб янзын шалтагаанаар хүтэлбэрилэгшэдынь һэлгэгдээ. Гадаадын политикын талаар эдэ шэнэ толгойлогшодой түгшүүрилтэ байдалые улам һуларуулха ябадал дам саашадань хүгжөөхэ, Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ гэһэн хараа шугамаа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһаниинь дэлхэй дээрэхи һайн хубилалтануудай хэлбэришэгүйгөөр улам гүнзэгыржэ байһан тухай гэршэлнэ. Энээниие ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидттэй һая хэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүд батадхан гэршэлнэ. Бидэнэй найдажа байһанай ёһоор, Франциин президент Жискар д'Эстен гэгшэтэй Л. И. Брежневэй декабриин эхеэр хэхэ хөөрэлдөөнүүд энээндэ туһа нэмэри болохо бээз.

Һүүлэй үедэ совет хүтэлбэрилэгшэд хари оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадтай шухала үсөөн бэшэ уулзалгануудые хэһэн байна. Манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай президент Дж. Фордтой хэһэн хэлсээнүүд һаяшаг дүүрээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет совет-американ дээдэ тушаалтадай уулзалгын дүнгүүдые хаража үзөөд, Л. И. Брежнев түрүүтэй совет делегациин хэһэн ажал ябуулгые бүримүһэн һайшаагаа.

СССР США хоёрой хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан хамтын хүсэлэл оролдолгын дэлисэ болон шууд ябуулгые улам ехээр үргэлжэлүүлхэ тушаа хоёр талын эрид шиидэнги байһан ушар манай оронуудай арадуудташье, бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдалые һайжаруулха ябадалдашье онсо шухала байна. Ракетно-ядерна зэбсэг хизаарлаха, һүүлээрнь хороохо асуудалда нэгэ горитой алхам хэгдэжэ шадагдаа, энээндэ бидэ онсо удха шанар олгонобди. Владивосток шадар болоһон совет-американ уулзалгын дүнгүүдые дэлхэйн олониитэ хадаа эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаһан томохон хубита мүн гэжэ үнэн зүбөөр сэгнээ.

Тиихэ зуураа, түйлагдаһан хэлсээнүүдые буруу һүргэхэ, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээхэ, шахардуу шанга байдал улам һүжэрөөхэ тактикаяа дахин бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг зарим бүлэглэлнүүдэй ажал ябуулгые хүсэдөөр хараада абаагүй һаа, тэсэшэгүй нюдэ балай ябадал болохо зааб даа. Түүхэһээ һургаал абахые нэтэрүүгээр хүсэдэггүй эдэ бүлэглэлнүүд мүнөө хүрэтэр хуушанайнгаа хэбээр бодомжолхо гэжэ һанадаг, хүн түрэлтэниие гэдэргэнь тэхэрюулхэ гэжэ үшөөл найдадаг байха юм. Өөһэдтөө нэгэ талын булюу байдал наймаасалдажа байгаад эбахын тулада гү, али гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ нюуса далдагүйгөөр хамааралсаха ябадалда тогтон торонгүйгөөр хэтэржэ ерэхэдээ, бидэндэ хашалта хэхын тулада түгшүүрилтэ байдал һуларуулгые хэрэглэхэ гэһэн хилын саанахи ажал ябуулагшадай заримдаа ушардаг һэдэлгэнүүдые бидэ эрид шууд буруушаанабди. Эрхэ сүлөөгэй асуудалнууд, манай дотоодын хэрэгүүд политическэ наймаанай зүйл хэзээдэшье байгаагүй, хэзээдэшье байхагүй.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулга, гоёон хэлэбэл, хоёр тээшээ зурыһан зэргэ харгы юм ааб даа. Талануудай һайн һайхан дура зоригто үндэһэлжэ, али алиндаа таатай шиидхэбэринүүдые шэлэн абаха гээшэ энэ тэрэ хэлсээнүүдэй үедэ яшагүй шухала байна. Гэхэ зуура, харгыгаар ябаха дүримые нарин нягтаар сахиха гээшэ харгы зам дээрэ аюулгүй байдал сахилгын түшэг найдабаринь болодогтол, уласхоорондын байдалай ёһо гуримуудые хэлбэришэгүйгөөр сахилга, бэе бэеынгээ эрхэнүүд ба аша туһые хүндэлэлгэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадал хадаа уласхоорондын харилсаануудай замаар урагшаа амжалтатайгаар дабшалгын шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Шахардуу шанга байдал һуларуулха дурагүйшүүл үеүе болоод лэ эб найрамдалай ба дэбжэлтын хэрэгтэ эсэргүүсэн нюуса далдагүйгөөр тэмсэдэг байха юм. Энэ тэдэнэй хүсэл оролдолгоор, мүн ондоо һайн юумэндэ хэрэглэмээр тэдэнэй, гэхын дашарамда, анхарал оролдолгоор Дүтын Зүүн зүгэй кризис үшөө усадхагдаагүй, Кипрэй асуудал үнэн зүбөөр гуримшуулагдаагүй, мүнөө үеын гол шухала бусад хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хэлсээнүүд баталагдаагүй байһаар.

Гэбэшье, империалис томо гүрэнүүдтэхи сэрэгэй-промышленна комплекснуудһаа, НАТО-гой зонхилогшодһоо эхилээд, маоистнууд хүрэтэр түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха дурагүйшүүлэй хэдышье галзуу нэтэрүүтээр эсэргүүсээшье һаань, өөрынгөө зам дээрэ эб найрамдалай хэрэгэй ямаршье бэрхэшээлнүүдтэй ушараашье һаань. мүнөө боложо байһан имагтал һайн хубилалтанууд уласхоорондын харилсаануудай мүнөөнэй түхэл шэнжые тодорхойлно. Бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай ерээдүй бүри тодо һонор, бодото шэнжэтэй боложо байна.

Уласхоорондын оршондо эб найрамдалай, демократиин ба дэбжэлтын аша туһада ниилээд ехэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ социалис хани нэгэдэл шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Имагтал социализмын аха дүү оронуудай нягта жагсаалай, манай хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые хэлбэришэгүйгөөр таараалдуулан ябуулһанай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ түгшүүрилтэ байдалай аюултай хэдэ хэдэн гуламтанууд унтараагдаа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдтэ эсэс табигдаа, гадаадын политическэ али бүхы фронт дээрэ эб найрамдалай эршэмтэй добтолго дэлгэрүүлхэ ябадал түйлагдаа.

Мүнөө жэл социалис хани нэгэдэлэй арадуудай ажабайдалда онсо жэл болоо. Польшо, Болгари, Румыни фашис дарлалтаһаа сүлөөрһөөр, арадай-демократическа байгуулалта тогтооһоор 30 жэлэйнгээ ойе тэмдэглээ. Немец газар дээрэ түрүүшын социалис гүрэн бологшо Германиин Демократическа Республикын 25 жэлэй ой гүйсөө. Монголой ажалшад республикынгаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе мэнэ һаяхан һайндэрлэбэ. Энэ орон түүхын богонихон болзор соо феодализмһаа социализмда орожо, шэнэ байдал байгуулха замдаа элитэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Аха дүү социалис оронуудай ойн баярай һайндэр бүхэниинь шэлэһэн хараа шугамдаа үнэн сэхэ байһанай, энэ зам дээрэ тэдэнэй арадуудай түйлэһан айхабтар ехэ амжалтануудай, марксистско-ленинскэ үзэл сурталай илан мандаһанай, социализмын бата бэхи хүсэтэй байһанай толотомо гэршэ мүн болоо бэлэй.

Ойн баярай һайндэрнүүд хадаа арадай ажахы ба соёл культурые хүгжөөхэ, ажалшадан һуудал байдал һайжаруулха, тэдэнэй гүрэн түрые, социалис демократиие наринжуулан һайжаруулха хэрэгтэ социалис оронуудай амжаһан горитой түйлалтануудые, мүн социальна бүридэлдэ болоһон үндэһэн шухала дабшалтануудые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Эдэ һайндэрнүүд хадаа социалис хани нэгэдэлые бүри ехээр нягтаруулан жагсааха шэглэлэй дабагдашагүй байһые, тэрэнэй бата найдамтайгаар хүгжэжэ байһые эли тодоор батадхан харуулаа. Социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлдэ бүрилдэһэн арадуудай иимэ нягта, али бүхы талын харилсаа холбоое түүхэ үшөө мэдэхэгүй юм гэжэ дүүрэн үндэһэ баримтатайгаар хэлэхэдэ болоно. Советскэ Союзда, тэрэнэй коммунистнуудай ленинскэ партида хандадаг ябадалые марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанай эли тодо гэршэ мүн гэжэ аха дүү социалис оронуудай ажалшад тоолоно гэжэ эдэ һайндэрнүүд үшөө дахин гэршэлэн харуулаа.

Өөрынгөө ойн баярые — байгуулагдаһаар 25 жэлэйнгээ ойе, мүн лэ һаяшаг тэмдэглэһэн Хитадай Арадай Республика доторхи бай[...] эдэ бүгэдэндэ орходоо [...]ха ондоо юм.

Маоистнуудай хүт[...]риин дура зоригоор Хи[...] ороной, хитад арадай мү[...] ямар байдалда о р[...] байһан тухай зүрхэ с[...] хэлээ үбдэн хэлэ[...] Оронойнь экономико [...]ритой бэрхэшээлдэ о[...]хой. Партийна байгуулал[...] социалис демократиин, [...]лиин гол ёһонууд бүдү[...]гээр хазагайруулагд[...] Марксистско-ленинскэ [...]гаал маоизмын социал-ш[...]нис үзэл сурталаар һэ[...]дэнхэй.

Гадаадын политикын [...]лаар Пекин ехэ яһатанай[...]рэлхүү шовинис үзэл [...]лүүлэн, дэлхэйе зон[...] һэдэлгэ гаргана. Хитадай[...] тэлбэрилэгшэд дэлхэй [...]рэхи оршон байдалые [...] шахардуу болгохо хараа[...]гам нюуса далдагүйгөөр [...] хилнэ, социалис хани [...] дэлдэ эсэргүүгээр тэм[...] арадуудай хэдэг национ[...]но-сүлөөрэлгын хүдэл[...] һаад хорэ ушаруулна. [...]лоодогдохоёо болиһон он[...] мэтэ Хитадай Арадай [...]публика социалис зэр[...] бүри саашаа тамаран о[...]

Советскэ Союз КНР [...] тогтоодог харилсаан[...] КПСС-эй XXIV [...]дын шиидхэбэринүүдээр [...]дорхойлогдоһон хуби[...]гүй эрид шууд по[...]ка баримтална. Мон[...] Арадай Республикада [...]һон ойн баярай һайндэ[...]гын үедэ манай партиин [...]гай Генеральна секре[...] Л. И. Брежневэй хэ[...] үгэ соо манай хараа ш[...] дахинаа эгээл тодо һоно[...] батадхан харуулагдаа. [...]измын теори ба бодото ба[...]лые нэтэрүүгээр эли[...] зуураа, бидэ Хитадай Ар[...] Республикатай тогтооһо[...]рилсаагаа гуримшуулха, [...]най агууехэ арадуудай [...]рондохи этигэл найдаба[...] хани барисаае дахин һ[...]хэ гэжэ оролдонобди. [...]ниие өөһэдынгөө инте[...]циональна арюун н[...] уялга мүн гэжэ тооло[...]

Бидэнэй үмэнэ дото[...]шье, гадаадыншье полит[...] талаар табигдажа б[...] асуудалнууд олон я[...] орёо хүндэ юм. Манай [...] хүсэлэл оролдолгоёо га[...]гүй совет арадай зол [...]лай түлөө, аюулгүй ба[...] болон эб найрамдал [...]жүүлхын түлөө, дэлхэй[...]рэ үнэн зүб хэрэгэй, [...]жэлтын илан мандахын [...] саашадаашье хүдэлхэ б[...]

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Шэнэ общество байгу[...] замдаа Таджикистанай [...]шадай түйлаһан ам[...]нуудые, ССР Союзые [...]жөөхэ, бэхижүүлхэ хэ[...] тэдэнэй оруулһан хуб[...] Коммунис парти, Совет [...] эрхимээр тэмдэглээ. Ре[...]ликын тугта Ленинэй о[...] Арадуудай хани барис[...] орден яларна. Республ[...] ородог Горно-Бадахш[...] автономито областнин [...] габьяа мэдэрэгдээ — т[...] тугта мүн лэ Ленинэй [...] Арадуудай хани барис[...] орденууд яларна.

Энэ ойн баяртай даш[...]дуулан, совет Таджикис[...] КПСС-эй ЦК-гай, ССС[...] Верховно Соведэй През[...]мэй, СССР-эй Ми[...]нүүдэй Соведэй з[...] һэн амаршалгын б[...] дотор социализм [...] таджик арадай дабш[...] түүхэтэ замай дүнгүүд [...]сологдоһон, манай нии[...]рэгтэ республикын ору[...] хубитада үндэр сэгнэл[...]тэһэн байна. Мүнөөдэр [...]жигай ССР-тэ үшөө н[...]ден — Октябриин Ре[...]циин орден барюулагд[...]

(Нүхэр Н. В. Подго[...] Таджигай ССР-ые [...]риин Революциин орд[...] шагнаха тухай ССС[...] Верховно Соведэй Пре[...]мэй Указ уншаад, [...] суглаанда хабаадаг[...] удаан альга ташалгаа[...] тагдан, республикын [...] орден зүүлгэбэ).

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөөдэр Октябриин [...]волюциин орден бар[...] зуураа, Эхэ оронойнгоо [...] шагналда хүртэһэнтэй[...] шарамдуулан, респуб[...] ажалшадые үнэн зүр[...] амаршалнаб. Энэ зал со[...]ларһан хүнүүдтэ, совет [...]жикистанай бүхы ажал[...] шэнэ амжалтануудые, [...] энхэ ябахыень, зол [...] хүсэхыемни зүбшөөгыт, [...]баран мандажа байгаа [...] хизаар үшөө баян, үш[...] һайхан болог лэ!

Гурбан ордено Тад[...] Совет Социалис Респу[...] мандаха болтогой!

Манай олонационал[...] гэдэмэл гүрэн — Сове[...]циалис Республикану[...] Союз мандаха болтогой!

Совет арадай дайш[...] шалгармал манлай — [...] ехэ Ленинэй партида, [...]ветскэ Союзай Ком[...] партида алдар соло!

(Нүхэр Н. В. Под[...] үгэ хэлэхэдэнь, нэгэтэ [...] удаан альга ташалг[...]лоо).

Таджикистанай Ко[...]тиин ЦК-гай нэгэдэхи [...]тарь Д. Расулов Та[...] Совет Социалис Рес[...]кын байгуулагдаһаар, [...]жикистанай Компартии[...] тоогдоһоор 50 жэлэй [...]хай элидхэл хэбэ.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН— ИЛАЛТАНУУДАЙ ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

Нүхэр Д. РАСУЛОВАЙ элидхэлһээ

Таджик арад туйлай ехэ ...горхон баясажа байна ... тэрэ хэлээ. Республи... туг дээрэ Ленинэй ор...той, Арадуудай хани ба...анай ордентой зэргэлээд ...ябриин Революциин ор... яларба.

Гайхамшагта һайндэртэй ...шарамдуулан, КПСС-эй ...тральна Комитедэй, ...СР-эй Верховно Советэй ...эзидиумэй, СССР-эй Ми...стрнүүдэй Соведэй эль...һэн амаршалгые, манай ...публикые шагнаха тухай ...СР-эй Верховно Соведэй ...эзидиумэй Указые бидэ ...ададаа ехэ баяр баясха...лайгаар угтан абабабди.

КПСС-эй ЦК-гай Гене...льна секретарь нүхэр Лео...д Ильич Брежневэй эль...һэн амаршалгые КПСС-...ЦК-гай Политбюрогой гэ...үн, СССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын ...жуулхадань, бидэ булта... гүнзэгы сэдьхэлһээ ур...шан баясабабди. Һайндэ... амаршалга эльгээһэ...нь түлөө Леонид Ильич... манай эгээл халуун баяр ...схалан дамжуулжа, дэл... дээрэ эб найрамдал, зол ...гал бэхижүүлхын аша ...да, коммунизмын илан ...дахын аша туһада нимэ ...эр, харюусалгатай ту...лдаа олон удаан жэл...дтэ буурашагүй, бурьял...эршэ хүсэтэйгөөр, аша ...ехэтэйгээр хүдэлхыень, ...э сусашагүйгөөр ажал ...лхыень, энхэ элүүр яба...ень Таджикистанай ком...нистнуудай, бүхы ажал...ай зүгһөө тэрээндэ хү...ьетнай гүйнабди.

...аджигай ССР-эй амжал...нудта үндэр сэгнэлтэ ...гэнэйнь түлөө, үнэн зүр...эй амаршалга, һайнине ...гэнэйнь түлөө Таджи...танай Компартиин Цент...ьна Комитедэй, Таджи... ССР-эй Верховно Сове... Президиумэй, Министр...эй Соведэй үмэнэһөө, ...ублигын коммунистнуу..., бүхы ажалшадай үмэнэ... Советскэ Союзай Комму... партиин Центральна Ко...едтэ, СССР-эй Верховно ...едэй Президиумдэ, СССР-Министрнүүдэй Соведтэ, ...СС-эй ЦК-гай Генеральна ...ретарь нүхэр Леонид ...ич Брежневтэ халуун баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Республикынгаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэдээ, Совет Таджикистан мүндэлэн түрэлгөөрөө, һалбаран хүгжэлтөөрөө Агуу ехэ Октябриин социалис революциин илалтада, сэсэн мэргэн вождь ба багша Владимир Ильич Лениндэ, Россиин пролетариадай болон тэрэнэй дайшалхы манлай — Коммунис партиин гайхамшагта баатаршалгада уялгатай байһанаа бүхы ажалшаднай һайн ойлгоно. Хаанта засагай үгытэй ядуу газар дээрэ эрхэ сүлөөгэй туг мандуулхадаа, хуушан байдал усадхахын түлөө баатаршалгата тэмсэлдэ ороной дарлагдан мүлжэгдэһэн арадуудые эдэнэр зоригжуулан бодхооһон, коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан бүхы нацинуудай, арад үндэһэтэнэй аха дүү ёһоной хани барисаае бэхижүүлһэн байна.

Али бүхы талаараа хүгжэн һалбаржа, Совет Таджикистан 50 жэлэйнгээ ойе угтажа байна гээд Д. Расулов үргэлжэлүүлбэ. Таджикистанай экономико хадаа манай ороной ниитэ нэгэн, холбоо барисаатай арадай ажахын таһаршагүй хубинь болоно. Тэрэ бүхы республикануудай, бүхы ороной аша туһые хараада абаһан нэгэдхэмэл гүрэнэй түсэбөөр хүгжэжэ байна. Манай бүхы амжалтанууд энээнһээ эшэ үндэһэтэй юм.

Энэ жэлдэ промышленностиин валова продукциин хэмжээн 1924 онойхитой сасуулбал, 545 дахин урган дээшэлхэ байна. Ниитын валова бүхы продуктын 57 процентнь промышленностьдо, транспортдо, хэлхээ холбоондо хабаатай.

Республика дотор элшэ хүсэнэй ехэ үндэһэ һуури табигдаа. Байгша ондо 4 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

Капитальна барилгын ехээр хэгдэхэ тудам республикын түхэл шарай хубилжал байдаг. Манай хотонууд, хүдэлмэришэнэй тосхонууд, хүдөөгэй һуурин газарнууд жэл ерэхэ тудам ехэ болоно, болбосон зохид болгогдоно. Республикын тогтоходо, Душанбе 500 шахуу хүн зонтой бишыхан һуурин байһан юм. Мүнөө тэрэ 450 мянга шахуу хүн зонтой томо хото болонхой. Тэрэнэй промышленность жэлдээ 700 миллион түхэригэй элдэб янзын продукци бүтээн гаргадаг.

Урда Таджикистанай баялигуудые ашаглаха түрүүшын шата мүнөө бэелүүлэгдэжэ байнхай. Эндэ угаа томо нютагай үйлэдбэриин ехэ барилга бодхоогдожо байнхай. Тэрэнине 2,7 миллион киловатт хүсэтэй Нурекскэ ГЭС элшэ хүсөөр хангаха байна. Станциин түрүүшын гурбан агрегат, тэрэшэлэн уһалагдадаг газар тарьялантай нютагта сэгнэшэгүй үнэтэй уһан мүнөө коммунизмын аша туһада хэрэглэгдэнэ. Энэ уһан хүнэй гарзар тогтоогдоһон Нурекскэ далай соо суглуулагдаһан байна бшуу. Вахшска азотно үтэгжүүлгын завод баригдаад, хүдэлжэ байнхай. Орон доторхи тон томо барилгануудай нэгэн Регарска алюминиин завод һаяар ашаглалгада үгтэхэнь. Яванска электрохимкомбинат баригдажа байнхай. 300 шахуу километр утатай Термез—Курган—Тюбе—Яван гэжэ түмэр зам барилга түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай.

Хүдөө нютагуудта угаа ехэ социально-экономическа шэнэдхэлгэнүүд хэгдээ. Республика дотор газар уһалалгын каналнууд олон болонхой. Уһалагдадаг газарай талмай жэл ерэхэ тудам нэмэжэ, нёдондо жэлдэ 543 мянган гектар болоһон байха юм. КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумһээ хойшо энэ талаар илангаяа ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Совет засагай жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продукци абалга революциин урда тээхи үеынхитэй сасуулбал 8 дахин, сэбэрлэгдээгүй хлопок — республикын гол баялигые абалга — 26 дахин нэмээ.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 3 миллион 200 мянга үлүүтэй тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок гү, али наймадахи табан жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал, 28 процентээр ехэ хлопок абтаа. Хүдөө ажахын бусад һалбаринуудай продукцинуудые абалга нэмээ.

Социалис экономикын хүгжэхэ тудам ажалшадай байдал шууд сэхээр һайжарна, болбосоролынь дээшэлнэ.

Эрдэм ба соёлые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтанууд туйлагданхай. Таджикистанда өөрынь Наукануудай академи бии. Олон түмэн эрдэмтэдэй дунда 2 мянга шахуу доктор, эрдэмэй кандидадууд бии, 9 дээдэ һургуули, 39 тусхай дунда һургуули хүдэлдэг. Республикын гурбан хүн бүхэнэй нэгэниинь һурадаг.

Таджик эхэнэрнүүдые дарлалтаһаа сүлөөлэлгэ, коммунис байгуулалтада тэдэнние эдэбхитэйгээр хабаадуулга социализмын агуу ехэ туйлалта болоно.

Парти ба арадай бата нэгэдэл, Владимир Ильич Ленинэй захяануудта, арадуудай хани барисаанай, социалис интернационализмын ленинскэ үзэл сурталда үнэн сэхэ байлга, бэе бэедээ туһалхаар, Коммунис партиин хүтэлбэреэр агуу ехэ зорилго тээшээ сугтаа дабшахаар бэлэн байлгаха коммунис байгуулалтада туйлагдаһан амжалтануудаймнай эшэ үндэһэн болоно гэжэ бүхы совет хүнүүд шэнгеэр республикын ажалшад ухаан бодолоороо, сэдьхэл зүрхөөрөө ойлгодог гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Ленинэй агуу ехэ партида, мүн манай арадай, республикын партийна организациин баатарлиг хэрэгүүд оолон илалтануудай бүхы табин жэлэй түүхэтэй революционно ажал ябуулгануудайнь холбоотой байһан партида хамаатай байһаараа Таджикистанай коммунистнууд омогорходог, тэрэнние хизаарлашагүй ехэ үнэтэйдэ тоолодог гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Таджикистанай партийна организаци хадаа өөрынгөө зэргэдэ 93 мянга гаран коммунистнуудые мүнөө нэгэдүүлдэг нягта жагсаалтай интернациональна отряд болонхой.

Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон Таджикистанай Компарти юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ олониитые эмхидхэн жагсаана гээд элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Промышленность арба нэгэн һарынгаа программые болзорһоонь урид дүүргээ. Газар тарьялангай ба мал ажалай бүхы продуктнуудые абаха ба худалдаха талаар түсэбүүд, мүн уялганууд дүүргэгдээ, үлүүлэн дүүргэгдээ. Манай хлопок ургуулагшад илангаяа ехэ илалта туйлаһан байна. 870 мянган тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок гүрэндэ худалдагдаа. Тэрэнэй 270 мянган тоннонь нарин утаһатай угаа үнэтэй сортын хлопок юм. Эды шэнээн ехэ хэмжээнэй хлопок республика дотор анха түрүүн абтаа.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа ажалай гайхамшагта илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, хлопок ургуулагшадые халуунаар амаршалха зуураа, совет хүнүүдэй байдал улам һайжаруулха талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ энэ илалтань горитойхон туһа нэмэри болоно гэжэ тоолоһон байна.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахые шууд сэхээр эрмэлзэлгэ манай партиин гадаадын политикын сэб сэхэ ба удаан сагай хараа шэглэл болоно гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Эб найрамдал тухай ленинскэ декредһээ КПСС-эй XXIV съездын табиһан эб найрамдалай программа хүрэтэр энэ хараа шугам хүгжөө. Тус программые бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэл улам бүри ехэ үрэ дүнгүүдые үгэнэ. Энэ талаар манай партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, эб найрамдалай түлөө дүлэтэмэ, эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь угаа ехэ хүдэлмэри хэдэг байһыень бидэнэр бултадаа хараһабди.

Ерээдүй тээшээ найдамтайгаар эрмэлзэхэ зуураа, Таджикистанай коммунистнууд, бүхы ажалшад хадаа Агуу ехэ Октябриин тугые саашадаашье дээрэ үргэжэ ябахабди, түрэл Коммунис партияа тойруулан өөрынгөө зэргые бүри нягтаар жагсаахабди, коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эршэ хүсэеэ зорюулхабди гэжэ ленинскэ Центральна Комитедые найдуулнабди гээд табин жэлэй хүгжэлтын замые мүнөөдэр гаргахадаа, нүхэр Д. Расулов хэлээ.

Нүхэр Д. Расуловай элидхэл хэжэ байхада, нэгэтэ бэшэ альга ташалганууд болоо.

* * *

Баярта хабаадахаяа ерэһэн делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд алдарта ойтойнь, Эхэ ороной дээдэ хайрада хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Таджигай ССР-эй ажалшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай заседанида хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

* * *

Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Р. Набиев түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байна. Тэрэ хадаа республикада олгогдоһон дээдэ хайрын түлөө түрэл Коммунис партида, Совет гүрэндэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө, партиин ба гүрэнэй саг үргэлжын анхарал оролдолгодо харюусан, республикын ажалшад социалис Эхэ оронойнгоо саашанхи хүгжэлтэдэ бүри ехээр туһалха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, Совет правительствые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневые өөрыень найдуулна.

Баярай заседани хаагдаһан дээрэ соносхогдоо. Партийна гимн «Интернационалые» заседанида хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр дуулаа. Агуу ехэ Ленинскэ партиин, манай олон арад үндэһэтэнэй Эхэ ороной арадуудай бата бэхи хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан юрөөлнүүд зал соо табигдаһан байна.

(ТАСС).

ШАЛГАНА, ЭЛИРҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой малшад үбэлжэлгэдөө бүри эртэ намарһаа бэлдэжэ эхилһэн юм. Энэ харюусалгатай хаһадаа һайнаар орожо шадабал, үбэлэйшье һарануудта ехэ һү, мяха абажа, гүрэндэ элбэгээр тушаажа болохо гэжэ эндэхи малшад һайн ойлгоно.

Тус ажахын элдэб һалбаринуудта арадай 56 хинагшад ажаллана гэхэ гү, али фермэ, отара бүридэ хинагшадай постнууд эмхидхэгдэнхэй. Арадай хинагшадай хүдэлмэрине түрүүлэгшын орлогшо Степан Асеевич Денисов шадамараар ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

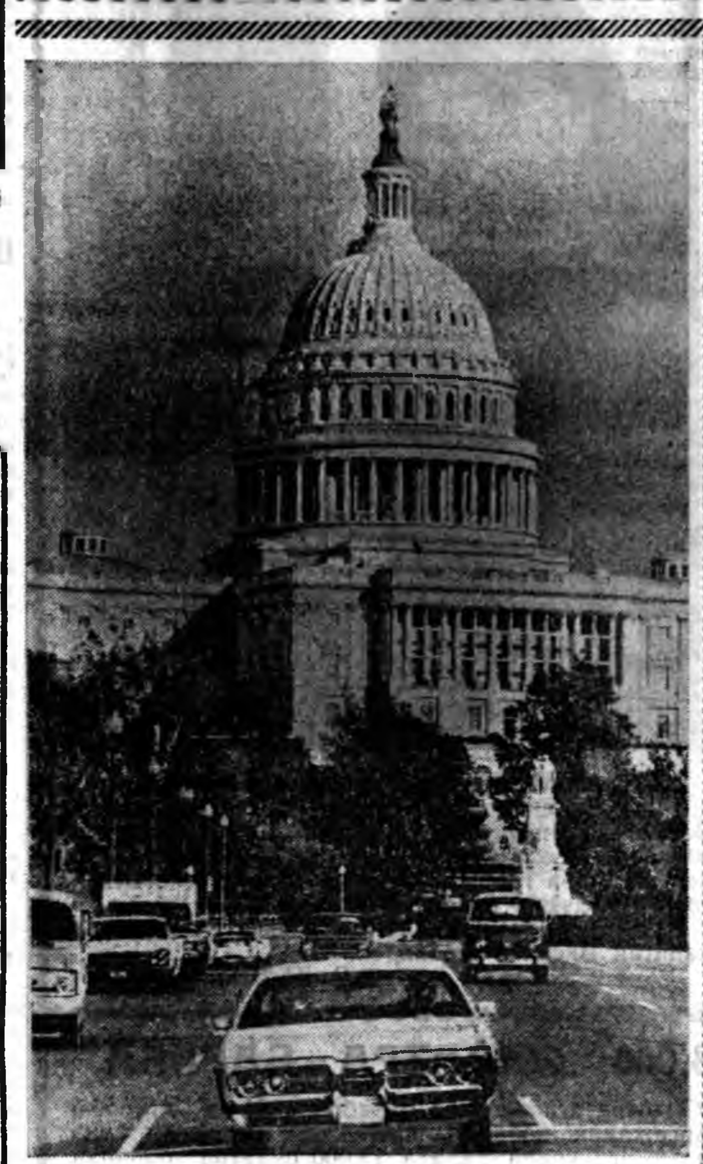
Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, урагшаа һанаатай һаалишад, хонишод, таряашад арадай хинагшадаар һунгагдана. Тэдэнэй тоодо Бурнашево тосхоной һүнэй фермые даагша Прасковья Савельевна Родионова, ажалай баян дүршэлтэй һаалишан Ульяна Ивановна Фомина, тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадые даагша Емельян Сергеевич Павлов болон бусад орохо ёһоороо ороно.

Арадай хинагшад һаалишад болон үхэршэдэй ажал, хэрэгтэйнь саг үргэлжэ танилсахадаа, бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха талаар зохисотой хэмжээ абажа, малшадта нилээд туһа хүргэдэг болонхой. Тэдэнэр һаамхай үнеэдтэ, шахамалнуудта үгтэхэ үбһэ тэжээл хэр зүбөөр гаргашалагданаб, хашаа хорёонь хэр дулаалагдааб гэжэ шалгаад, малшадай оролдосотой ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байха юм.

Мүнөө үеын хүдөөгэй ажалшад диилэнхи ажалаа оньһон машинын, элдэб оньһон түхеэрэлгын хүсөөр бүтээдэг болонхой. Колхоздо бии байгаа трактор, машина бүхэнине бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө механизаторнууд, жолоошод оролдоно. Арадай хинагшад хабарай тарилгада, ургаса хуряалгада хүдэлгэгдэдэг машина, бусад оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хэр хадаглагдажа байһые шалгажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхахые колхозой мэргэжэлтэдтэ зааһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) фермые даагша П. С. Родионова, мал адуулагша Н. Г. Степанов, һаалишан У. И. Степанова гэгшэд тэжээл бүйлүүлдаг цех соо.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ВАШИНГТОН. Капитолий — США-гай конгрессэй байшан.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

...АШИНЫН ...ЭМШЭН“

...ырен Доржиев удаан саг хүдөө ажахыда механи...аар хүдэлөөд, удаань Бэ...рэй аймагай ажалшадай ...уудалай хэрэглэмжэ хан...ын комбинадта модошо ...анаар ажаллажа эхилээ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо олон ...үнгэрөө. Һүбэлгэн ухаатай, ...мар бэрхэ энэ нүхэр ма..., техникэдэ дуратай, хэ...юумэеэ хүсэндэнь хүргэ... тула ехэ оролдолго гарга... техническэ мэргэжэлээ ...лүүлхые ходо оролдожо ... байгаа.

...э нүхэрэй иимэ эрмэлзэ... комбинадай хүтэлбэрилэг...ойлгожо, Куйбышев город... оёдолой машинын наладчи... курсада эльгээһэн юм. ...рен Бадмацыренович тэрэ ...аяа амжалтатайгаар дүүр..., түрэл Бэшүүртээ ерэжэ, ...уудалай хэрэглэмжэ хан...ын комбинадай оёдолой ... механик-наладчигаар ...жэ эхилээ. Ажалдаа ха...сатайгаар хандажа, мэр...ээ эрхимээр шудалаа.

...с комбинадай филиалнууд ...гай Охин-Булаг, Потани... Бага-Куналей тосхонуудта ...юм. Тиимэһээ Цырен Бад...ренович дурсагдаһан фи...нуудта ошожо, машина...ень заһабарилна.

...ран гартай энэ нүхэрые ...ын «эмшэн» гээд сугтаа ...лдэг нүхэдынь хүндэлэн ...эг болонхой. Үнэхөөрөө... тиимэл даа. Оёдолой ма...ын гү, али бусадшье тү...гын эбдэрээ һаа, саг ... заһабарилжархиһан лэ ... юм.

...ханик-наладчик Ц. Б. ...иев ажалдаа һайн үрэ ...дтэй ябана. Тэрэ ком... ажалай ударнигай нэрэ ... хүртэнхэй. 1973 оной ... дүнгүүдээр «Социалис ...өөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн ...ээр шагнагдаа һэн.

... даа Бэшүүрэй аймагай ...адай ажаһуудалай хэрэг... хангалгын комбинадай ...ник-наладчик Цырен Бад...ренович Доржиевай ажа...амтар.

М. АШИРОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ТОКИО

ТОН ШУХАЛА УУЛЗАЛГА

ТАСС

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Владивосток шадар хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай Японой Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ иигэжэ хэлэбэ: Энэ жэлэй июнь һарада болоһон уулзалгын һүүлээр США-гай Президент Дж. Форд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүшынхеэ уулзажа хөөрэлдэхэдөө, уласхоорондын эб найрамдал хангаха, бэхижүүлхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэнь тон шухала уулзалга болобо гэжэ тоолонобди.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо талаар хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ гол ёһонууд тухай үгээ ойлголсолго энэ уулзалгын эгээл ехэ үрэ дүн болоно гэжэ хамтын коммюнике ба Владивостогто болоһон уулзалгын бусад документнүүдһээ элеэр харагдана. Энэ хэрэгые һайшааха ёһотойбди.

ЛОНДОН

Англиин общинануудай палатада

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын үнгэрһэн неделиин һүүл багта Владивосток шадар уулзажа хөөрэлдэхэдөө, стратегическэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар ехэ амжалта туйлаһыень гадаадын хэрэгүүдэй ба нацинуудай харилсаа холбооной хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министр Дэвид Энналз һайшааба.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, хизаарлаха хэрэг шухала удха шанартай байна гэжэ Англиин правительство тоолоно гээд Энналз хэлээ.

БОКАРО

Бокаро: хани барисаанай һүлдэ тэмдэг

ТАСС

Бокаро хадаа Индидэхи, Зүүн-Урда Азидахи металлургическа эгээл ехэ комбинат болоно. Эндэ, нэгэ талмай дээрэ, мантан ехэ завод баригдажа байнхай. Тэрэ жэлдээ 10 миллион тонно булад хайлуулха юм.

600 гаран совет мэргэжэлтэд энэдхэг хүдэлмэришэдтэй, инженернүүдтэй, конструкторнуудтай хамта хүдэлнэ. Энэ ехэ туһаламжадань Индиин премьер-министр Индира Ганди үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байха юм. Манай ороной индустрие хүгжөөлгэдэ Советскэ Союзай ехэ туһаламжа үзүүлжэ байһандань баяр баясхалан хүргэнэбди. Бокаро хадаа энэдхэг-совет хани барисаанай, харилсаа холбооной һүлдэ тэмдэг болоно гэжэ Индира Ганди мэдүүлээ.

БЕРЛИН

Зүблэхэ зүйлдэ—профсоюзуудай зорилгонууд

ТАСС

Сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй (ОСНП) Түбэй правлениин заседани Берлиндэ боложо, республикын предприятинуудай профсоюзай эмхинүүдтэ үнгэргэгдэһэн һунгалтын дүнгүүдые, мүн залуушуултай хүдэлмэри ябуулха талаар профсоюзуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые хаража үзэһэн байна.

ОСНП-гэй Түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо В. Байройтер заседани дээрэ Президиумэй тоосоо хэхэдээ, фашизмһаа сүлөөрэлгын 1975 оной май һарада тэмдэглэгдэхэеэ байһан 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ республикын ажалшадай абаһан уялгануудта үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

Залуушуулай эдэбхи үүсхэлые саашадань хүгжөөхэ талаар профсоюзуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай ОСНП-гэй Түбэй правлени мэдүүлгэ хэбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Социалис экономическа харилсаа холбооной энэ шухала барилгада хабаададаг Сүлөөтэ немец залуушуулай холбоондо ГДР-эй профсоюзууд али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЕЛИ

ЧАВАНАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Колониализмда ба расизмда эсэргүү тэмсэлдэнь Африкын арадуудай хэһэн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе Инди саашадаашье дэмжэхэ юм гээд Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Б. Чаван мэдүүлээ. Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Суданай президент Джафар Нимейритэй Я. Б. Чаван уулзажа хөөрэлдэхэдөө, Африкын бэеэ дааһан байдалтай оронуудтай, али алиндань ашатай туһатай экономическа, соёлой ба техническэ харилсаа холбоогоо Индиин үргэдхэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухайнь тэмдэглээ.

НЬЮ-ИОРК

Бүлэглэлдэ ородоггүй оронуудай дурадхал

ТАСС

Сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй 99 орон гүрэнүүдэй экономическа эрхэ ба уялгануудай документын проектые Генеральна Ассамблейн хоёрдохи комитедэй (экономическа финансын асуудалнуудаар) харалгада табиба.

Гүрэн бүхэн бэеэ дааһан байдалтай, гадаадаһаа хамааралсалгагүйгөөр, заналтагүйгөөр хуби заяагаа шиидхэхэ гэһэн гол ёһондо үндэһэлэн, политическэ социальна ба экономическа байгуулалтаяа шэлэхэ эрхэтэй байха ёһотой гээд документын проект батална. Национальна үндэһэн хуулитай, аша туһатай зохилдуулан, нацинууд хоорондын корпорацинуудай ажал ябуулгые тааруулан табиха, хинаха эрхэтэй.

Бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, колониализмые, апартеидые, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые, шэнэ түхэлэй колониализмые, мүн али бүхы эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудые үндэһөөрнь усадхан зайсуулгада бүхы гүрэнүүд нүлөөлхэ уялгатай гээд документ дотор саашадаа хэлэгдэнэ.

Хүгжэжэ байгаа оронуудай социалис гүрэнүүдтэй худалдаа наймаагаа үргэдхэхэ арга боломжотой байһанда гол анхарал хандуулха ёһотой гээд энээн соо хэлэгдэнэ.

Политическэ, экономическа, социалис байгуулалтаһаа дулдыдангүй бүхы гүрэнүүд амгалан тайбанаар зэргэ оршохо уялгатай. Өөһэд өөһэдтөө аша туһа ехэтэйгээр уласхоорондын худалдаа наймаан хэгдэхэ зэргэтэй.

ТОКИО

Буһалгаан улам үргэдэнэ

ТАСС

Эрхэеэ хамгаалхын тула тэмсэлээ Японой ажалшад үргэлжэлүүлжэ эхилбэ. Японой хүдэлмэришэн ангиин эгээл дайшалхы отрядуудай нэгэн — түмэр замшад 48 часай буһалгаа соносхоо. Ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, салин, хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ эдэнэр табина. Хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргадаг, эдэнэй ажал хэрэгые аша үрэгүй болгодог капиталис үйлэдбэрине «нарижуулалгые» болюулха гээшэ буһалгаалагшадай гол эрилтэнүүдэй нэгэниинь мүн. 240 — мянган хүнние нэгэдүүлдэг гүрэнэй түмэр замай хүдэлмэришэдэй профсоюз, гүрэнэй түмэр замай машинистнүүдэй бүхэяпоной профсоюз хоёр үдэрэй буһалгаае хүтэлбэрилнэ.

Японой «Джапан эйрлайнс» гэжэ ехэ авиакомпаниин самоледуудай экипажай гэшүүд, газар дээрэхи албанай хүдэлмэрилэгшэд түмэр замшадтай хамта 24 часай буһалгаа хэбэ. Энэ буһалгаанһаа боложо, авиакомпаниин орон доторой бүхы 114 рейс, уласхоорондын лининүүдээр 21 рейсэй 18-ниинь болюулагдаһан байна. Буһалгаалагшад салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

200 мянган хүнние нэгэдүүлдэг Японой хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюз 24 часай буһалгаа соносхоо. Орон доторхи почтын 399 таһагай хүдэлмэришэд энээндэ хабаадана.

ТОКИО

Американ-хитад хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Пекиндэ ерээд байһан тухай нютагай хэблэл шэнжэлэн тайлбарилхадаа, «Мао Цзэдунай, Чжоу Энь-лайн һүүлээр» Хитадай ямар хараа бодол баримталха байһыень мэдэжэ абахын тула Киссинджер Хитад ошоһон байна гээд бэшэнэ. Саашадаа СССР тушаа Хитад ямар хараа бодол баримталха байһаарнь Киссинджер һонирхоно гээд «Асахи» газетэ тэмдэглэнэ.

Киссинджерэй, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр тала американ-хитад харилсаанай ямар байдалтай байһые, научно-техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

ПЕКИН

Пекиндэхи хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Пекиндэ хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргээ. Тэрэ КНР-эй гүрэнэй Соведэй премьерэй орлогшо Дэн Сяо-пинтэй, гадаадын хэрэгүүдэй министр Цяо Гуань-хуатай, мүн бусад тусхай тушаалтадтай хөөрэлдэһэн байна.

Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хитад-американ удаан болзоройхарилсаае хүгжөөлгэдэ нүлөө үзүүлхээр бэлэн байһанаа хоёр тала мэдүүлээ.

ТОКИО

ЯПОНОЙ ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ПАРТИДА ХЁМОРООТОЙ

ТАСС

Премьер-министрэй, партиин түрүүлэгшын тушаалнуудһаа бууһан К. Танакын уг залгамжалагша тушаа арсалдаанууд Японой хүтэлбэрилхы либерально-демократическа партиин ажал ябуулагшадай дунда боложо үргэлжэлһөөр.

«Асахи ивнинг ньюс» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, шэнэ правительство бүридүүлхээр даалгагдаһан хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшын тушаалай түлөө мүнөөнэй финансын министр М. Охирын, финансын министр байһан Т. Фукудын хоорондо тэмсэл боложо байһаар. М. Охира һүүлшын үдэр болотор К. Танакатай хамта хүдэлөө, хоёрдохинь К. Танакада эсэргүүгээр тэмсэдэг байгаа.

Тиихэ үедэ либерально-демократическа партиин бүлэг залуу ажал ябуулагшад тохёолдожо байһан байдалые зүбшэн хэлсээд, парти дотор али бүхы реформо хэхые дурадхан, гүрэнэй мүнгэ зөөри эдихэ, эдилгэ абаха хэрэгтэ хабаагүй, Японой экономикын хүшэр бэрхэшээлтэй асуудалнуудые аша үрэ ехэтэйгээр шиидхэжэ шадаха шэнэ хүтэлбэрилэгшые һунгаха ёһотой гэжэ соносхоо.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

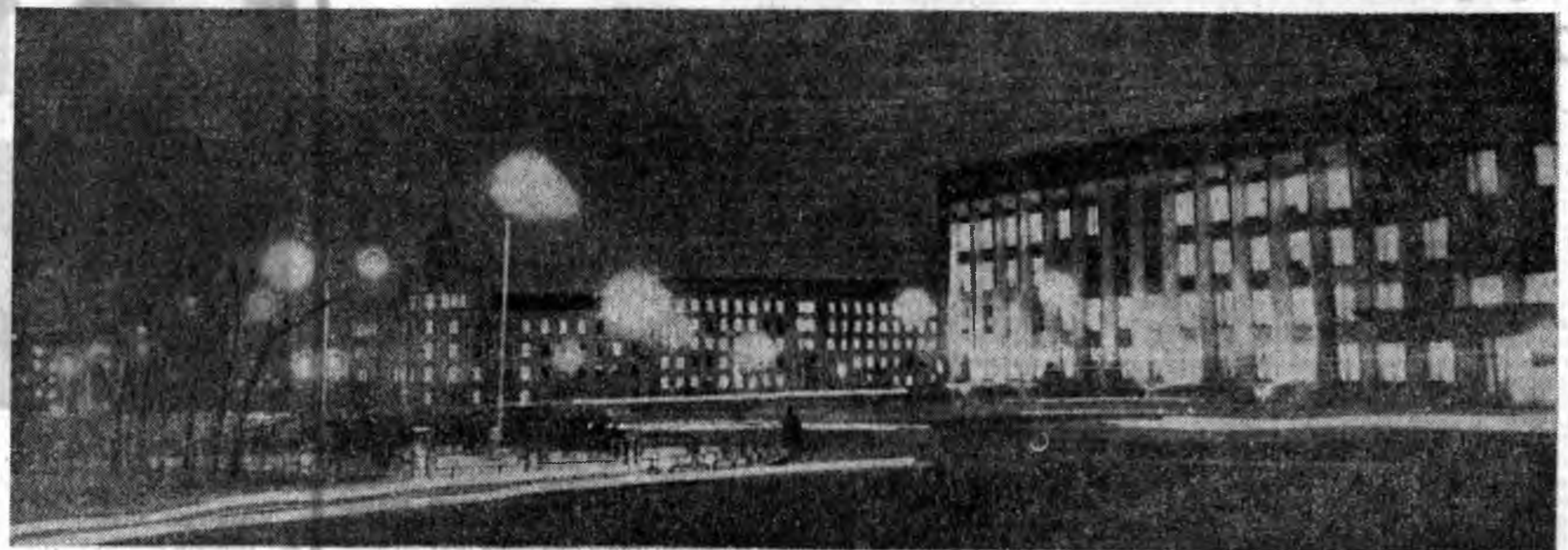
ТАМАРАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Газаа хагсуу хүйтэн үбэлэй орожо ерээшье һаа, Байгал далай мүльһэн дуулгаар үшөөшье хушагдаагүй. Баруун-урдаһаа Култугай һалхин сухалтайгаар үлеэжэ, Байгал далайн сэнхир уһа салгидхан, долгилуулна. Зүүн тээһээ «баргажан» һалхин үлеэбэл, бүришье һаа һүрөөтэй даа. Энэ үедэ Байгал далай дээгүүр ямаршье хүн тамархаяа зүрхэлдэггүй һэн.

Теэд Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада хэрэгтэй ашаа Нижне-Ангарск хүргэхэ хэрэгтэй бологдоно. Байгал далайн мүльһөөр хушагдатар хүлеэхын аргагүй ха юм. БАМ-ай барилгашад Баргажанай-Адагай загаһанай консервын заводой хүдэлмэришэдтэ гүйлтатайгаар хандаһан юм. «Богатырь», «Украина» гэһэн теплоходуудай коллективүүд бамовцуудай захилые дүүргэхэ дуратай байһанаа мэдүүлбэд.

Энэ теплоходуудай экипажнууд Байгал дээрэ хэды долгитой, хүйтэншье һаань, барилгада хэрэгтэй ашаа Нижне-Ангарск зөөжэл байһаар. «Богатырь», «Украина» теплоходуудай экипажнууд зунай эхинһээ 5.160 тонно ашаа барилгашадта зөөгөөд байна Эдэнэр үшөө 800 тонно ашаа Нижне-Ангарск абаашахаар шиидээд, һалхи шуурганһаа айнгүйгөөр тамаралгаяа үргэлжэлүүлһээр.

И. АРТЮНИН.

ҺҮНИИН УЛААН-ҮДЭ. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ВОСКРЕСНИК ҮНГЭРГЭБЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуул ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэһэн бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсадаг юм. Һаяхан В. Б. Гармаевай отарын бригадада эмхидхэгдэһэн воскреснигтэ нютагай залуушуул олоороо хабаадалсаһан байна. Баянгол, Соёл, Үржэл нютагуудай хорёод комсомолшууд, залуушуул колхозой түбһөө 25—30 километрэй газарта байрлаһан Яһыдахи Б. Ц. Ламуевай, Хүнтэйн «Туршалга» гэжэ газарта түбхинэһэн Хамниганогой отарануудта ошоһон байгаа.

Эдэнэр хэдэн үдэрэй туршада ажахынгаа отарануудаар ябажа байгаад, хонидой байра соохоо ехэхэн хэмжээнэй шэбхэ зөөжэ, таряалан, сабшалан дээрэ гаргалсаһан байха юм.

Комсомолшууд Баяр Бубеев, Геннадий Галимов, Сергей Дансаранов, Светлана Пилданова, Давид Раднаев, Сергей Будаев, Сырма Цыденова, Дулма Элбенова, Нина Доржиева, Нина Базарова гэгшэд воскреснигтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Эдэнэр хонидой шэбхэ гаргалсахаһаа гадна, малшадай гэр байрануудые сагаадаһан, угааһан байгаа.

— Нютагайнгаа комсомолшууд болон залуушуулай отара, гүүртэнүүдээр ябажа, байра байдалыемнай сэбэр болгожо үгэһэндэнь баярые хүргэнэб, — гэжэ малшан Хамниганов хөөрэнэ.

Иигэжэ колхозой комсомолшууд, залуушуул хирэ хирэ болоод лэ воскресник үнгэргэжэ, комсомолойнгоо нөөсэдэ 200 түхэриг оруулһан байна. Воскреснигүүдһээ ороһон энэ мүнгөөрнь колхозой комсомолой организацида хэрэгтэй спортын хэрэгсэлнүүд абтаха юм.

Манай корр.

Баргажанай аймаг.

Сэлэнгын аймагта

ВЛКСМ-эй ПУТЁВКООР

Ажал хэрэгтээ амжалта туйлаһанай, эрхим бэрхэ пропагандист байһанаа харуулһанайнь түлөө Гусиноозерскын больницын врач-педиатр Н. П. Леженинае комсомолой райком ГДР-ээр аяншалха путёвкоор шагнаһан юм. Комсомолой райкомой секретарь Г. Бадмаев амаралтынгаа үедэ баһал хариин ороноор аяншалхань.

Энэ жэлдэ Сэлэнгын аймагай олохон залуушуул ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай путёвконуудта хүртэжэ, социалис оронуудаар аяншалһан байна. Тэдэнэй тоодо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон, комсомолой райкомой гэшүүн В. Гармаева, түмэр замшадай больницын фармацевт А. Н. Базарова, хүгжэмэй һургуулиин багша Л. Халбазарова, Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин багша Г. Ц. Чагдурова, Бага Холбоолжоной нүүрһэшэн А. Ложьенков болон бусад холын аян замда мордобо.

БЭДЭРЭЛГЭ УРАГШАТАЙ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаяа үгэһэн нютагайнгаа хүбүүд тухай материалнуудые суглуулха талаар Сүтэйн найман жэлэй һургуулиин һурагшад ехэ хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэр мүнөө далан хоёр сэрэгшэдэй нэрэ элирүүлээд байна. Дайнда ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй нэрэнүүд тосхоной түбтэ табигдаһан дурасхаалай хүшөө дээрэ бэшэгдээ.

Эдир патриодууд бэдэрэлгээ энээгээр хизаарлаагүй. Тэдэнэр наһа бараһан сэрэгшэ бүхэнэй ажабайдалай намтар, баатаршалга тухай бэшэхэ зорилготой. Энээнһээ гадна, агуу байлдаанда хабаадалсаад, амиды мэндэ бусаһан сэрэгшэд тухай хөөрөөнүүд «Дайшалхы алдар солын хуудаһан» гэжэ гаршаг соо оруулагдаха юм. Тиин долоодохи классай һурагшад бэдэржэ суглуулһан материалнуудаа согсолон найруулжа, тусгаар дэбтэр болгохоор бэлдэнэ. Европын олохон хото городуудые сүлөөлэлсэһэн О. Ч. Манидариевай дайшалхы замые үхибүүд тодорхойлжо байнхай. Гурбан орденто С. Б. Будаев, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан Г. Ц. Бамбаров тухай хөөрөөнүүдые суглуулна. Оронойнгоо элдэб газар нютагуудта ажаһуудаг дайшалхы нүхэдөө бэдэрхэдэнь үхибүүд Бамбаровта эдэбхитэйгээр туһалаа юм. Шархатаһан командираа аршалһан сэрэгшын баатаршалгые 27 жэл үнгэрһэн хойно эдэнэр элирүүлээ. Энэ сэрэгшэ хэн бэ гэбэл, Сүтэй нютагай Д. В. Рябов гэгшэ болоно.

Эдиршүүл бэдэрэлгэнүүдээ үргэлжэлүүлһээр.

Л. СЛЮНКИНА.

ХҮНДЭТЭЙШҮҮЛЭЙ НЭГЭН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Михаил Петрович Сороковиков «Восточные Саяны» колхозой Талын отделениин тракторна бригадые даагшаар олохон жэлэй туршада хүдэлнэ. Хабарай тарилга амжалтатайгаар, эрхим шанартайгаар үнгэргэһэнэйнгөө, ургамалай хойноһоо һайнаар харууһалжа, баян ургаса ургуулһанайнгаа, таряа хуряалгые богони болзорто дүүргэһэнэйнгээ түлөө тэрэнэй даадаг бригадын коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой «Алтан анзаһан» гэжэ дамжуулгын шанда хүртэһэн юм. Бригадада даалгагдаһан таряалангай гектар бүриһөө 16,7 центнер шэниисэ хуряагдаһан байгаа.

Михаил Петрович гартаа дүйтэй хүн гэжэ нютагтаа суурханхай юм. Тэрэ түмэршэ дархан, гагнууршан, зэд таблагша гэхэ мэтэ олон мэргэжэл шудаланхай, колхозой хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болоно.

Оролдосотойгоор ажаллажа, социалис мүрысөөндэ һайн дүн туйлаһанайнгаа түлөө тэрэ «Ажалай габьягай түлөө» гэһэн медаляар һаяхан шагнагдаа.

Михаил Петрович ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн байхаһаа гадна, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведэй депутадаар һунгагдаа һэн.

И. ФЕДОРОВ.

МВД-гэй оперативно-техническэ таһагай ахалагша эксперт, милициин капитан, КПСС-эй гэшүүн Василий Дмитриевич Прохоров 1972 ондо Омскэ милициин дээдэ һургуули дүүргэһэн юм. Тэрэ экспертээр арба гаран жэлдэ хүдэлжэ, коллектив соогоо мэдээжэ болоһоор үнинэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша эксперт, милициин капитан Василий Прохоров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

960 хүнэй һураха һургуулиин шэнэ байшан Онохой тосхондо ашаглалгада тушаагдаба. Барилгашадай оролдосоор саг болзор соогоо баригдаһан энэ һургуулиие — комплекс гээд нэрлэмээр. Эндэ спортивна зал, теплицэ, гараж гэхэ мэтын шухала, хэрэгтэй юумэнүүд баригданхай.

Тус һургуулиие нээлгын баярай болоходо, Онохой тосхоной зон олоороо сугларба. Тэрэ үдэр баяр ёһололой линейкэ боложо, түрэл партиингаа иимэ ехэ анхарал хандуулжа байһаниие харюулхын тулада, эрхимээр һурахабди гэжэ һурагшад тангариглаа.

Ц. ЦЫБАНОВ.

ҮШӨӨ НЭГЭ КИНОТЕАТР

Хойто-Байгалай аймагай түб һуурин Нижне-Ангарск посёлогто кинотеатрай шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада һаяхан оруулагдаба. Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ хүдэлжэ байһан «Главтоннельметростройн» тоннельнэ 11-дэхи отрядай хүдэлмэришэд шэнэ кинотеатр бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Үргэн экрантай кино харуулха. мүнөө үеын аппаратура тэндэнь тодхогдобо.

Тосхоной ажалшадта кино харуулхаһаа гадна шэнэ кинотеатр соо уран һайханай бүлгэмэй кружогууд хүдэлхэ, концерт наада харуулха, лекци уншаха арга боломжонуудтай. Иигэжэ аймагай түбэй ажалшад, БАМ-ай барилгашад соелой шэнэ гуламтатай болобо гээшэ.

Манай корр.

ЗОНЫН СПАРТАКИАДАДА

Манай республикын шатаршадай суглуулагдамал командын гэшүүд — мастерта кандидадууд В. Залкинд, В. Агафонов, Н. Галданов, нэгэдэхи разрядтай Б. Мункоев, Б. Митыпов, И. Брылев, Л. Игумнова, Т. Козулина, Э. Улымжиева гэгшэд Хабаровск хотодо үнгэргэгдэхэ зонын спартакиадада хабаадалсахаар аян замдаа мордобо. Эдэнэр зуурандаа Эрхүүгэй областиин Ангарск хото хүрэжэ, һорилгын мүрысөө үнгэргэхэ болонхой. Хабаровск хотодо эхилхэ Алас-Дурна зүгэй зонын спартакиадада манай командаһаа гадна, Хабаровска, Приморско хизаарнуудай, Якадай АССР-эй, Шэтын, Амарай, Сахалинай, Магаданай, Камчатска областьнуудай шатаршадай суглуулагдамал командануд хабаадалсаха болоно.

В. МАМИЛОВ.

ҺОРЁО НААДА ЭМХИДХЭНЭ

★Тээгдын дунда һургуулида спортын зал нээгдэһээр хэдэхэн жэл үнгэрөө. Спортын тус залда үхибүүд олоороо сугларжа, һорёо наада эмхидхэжэ байдаг юм. Эдэнэр баскетбол, волейбол, бокс, һонирхолтой бусад мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг.

Хори.

★Аймагай «Урожай» бүлгэмэй совет бүмбэгэтэй хоккейгээр түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ аймагай табан команда хабаадалсаһан байна.

Эндэ хүдөөгэй залуушуулда техническэ мэргэжэл олгодог 6-дахи училищиин команда эрхим һайнаар наадажа, дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Эдэнэр Инсэнгын, Тулдуунай, Нарһатын дунда һургуулиин хоёр командые шүүһэн байна.

Ярууна.

ҺОНИРХОЛТОЙ БАЙБА

Яруунын харадаггүйшүүлэй бүлгэмэй уран һайханай коллектив Хэжэнгын аймагай Доодо-Худан, Булаг-Чисаана тосхонуудта айлшалжа, баян программатай концерт-наада табиба. Эдэ нютагуудай хүн зон соёлойнгоо байшанда олоороо сугларжа, тэдэнэрэй харуулһан концерт-наадые һонирхон хараба.

Дуушад Б. Чимитова, М. Жамаганова ирагуу һайханаар хангюурдажа. олоной магтаалда хүртэбэ.

Нютагай артнстнар Д. Раднаев Ж. Бадмацыренов, Б. Базарова гэгшэд элдэб һонирхолтой номернуудые харуулжа, сугларагшадта альга ташалгаар угтагдаа. Р. Эрдынеев өөрынгөө зохёоһон шүлэгүүдые шэхэнэй шэмэг болгон уншаба.

Ш. ЦЫВАНОВ.

Хэжэнгэ.

13.000 ОНДАТРА БАРИБА

Ондатра агнаха хаһа октябриин 31-дэ дүүрэбэ. Баргажанай коопзверопромхозой ангуушад энэ жэлэй агнууриин хаһада 13.000 ондатра бариһан байна. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо олон ан энэ жэлдэ баригдаба. Илангаяа Хурамхаанай участогай ангуушад баян олзотой бусаа. А. И. Ларионов, Г. И. Зарубин гэгшэд тус тустаа 900, 500 ондатра барижа тушааба.

Д. ГЫРГЕНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга. Таджикистанай Компартиин ЦК-гай, Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан тухай тоосоон.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. Таджикистанай Компартиин ЦК-гай ба Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан тухай тоосоон ба хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда. БАМ. «Һүүлэй һонин» — суглуулбари. «Ой тайгын зүргөөр» — суглуулбари. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 14.10 — «Урагшаа хүбүүд» (үнгэтэ). 15.10 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.40 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.40 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 17.10 — «Уласхоорондын панорама». 17.40 — «Рожденные революцией» — гэжэ телевизионно олон серитэй уран һайханай фильмын 3-дахи сериин «В огне» гэһэн фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Поэт Евгений Евтушенкын авторска вечер. Союзуудай байшангай Колонно залһаа дамжуулга. 22.30 — Киногой һонин. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 15.10 — «Затемненные окна» — телевизионно уран һайханай фильмын 3-дахи сери. 15.50 — «Рассказ председателя» — очерк. 16.10 — Эстрадна концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 2-һоо 8 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.55 — Һүүлэй һонин (буряадаар). 19.20 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 19.50 — «Пионерия» — киножурнал. 20.00 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 20.30 — Спорт хадаал спорт» — киноочерк. 20.50 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.10 — «Коммунист» — телевизионно журнал. 21.50 — Соносхолнууд. 21.55 — «Экранда — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайн» «45 оной үбэл ба хабар» гэһэн хроникально-документальна фильм. «Свежий ветер». (1-дэхи сери). 21.45 — «Лайне» гэжэ дуунай ансамблиин «Штурман. Боцман. Капитан» гэһэн фильм-концерт.

ВТОРНИК, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Юнкор» гэжэ телевизионно клубай ба хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин һурагшадай концерт һургуулиинхидта харуулагдаха. 19.05 — Телепанорама. 19.25 — «Русиин шулуун хуяг» — киноочерк. 19.35 — «Факел» — спортын һонин. 20.15 — «ВДНХ-да хабаадагшад тухай хөөрэнэбди». 20.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.50 — Түрэлхидтэй хөөрэлдөөн. 21.10 — Соносхолнууд. 21.15 — «Экранда — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн». «45 оной үбэл ба хабар» гэһэн хроникально-документальна фильм. «Операция «Кроссворд» (2-дохи сери). 22.15 — «Байгал» журнал — манай айлшан».

СРЕДА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.55 — Дамжуулгын программа. 18.00 — «Экран» — телевизионно суглуулбари.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Бүхы юумэ мэдэхэ хүсэлтэйб» гэһэн киножурнал үхибүүдтэ харуулагдаха. 19.40 — Телепанорама. 20.00 — Хүгжэмтэ забһарлалга.

«Орбита». 20.10 — «Второе дыхание» — телевизионно уран һайханай фильм — (1-дэхи сери). 21.20 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. — «Бэеэ туршаха». 22.40 — «Дагестанай АССР-эй угтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ». КПСС-эй Дагестанай обкомой нэгэдэхи секретарь М. И. Умаханов дамжуулгада хабаадалсаха. 23. — «Танай һанамжа» гэһэн дамжуулгада хабсаргалта. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.40 — Спортын һонин.

Улаан-Үдэ. «Бидэнэр — Советскэбди» — документальна фильм. 21.25 — Концерт.

ЧЕТВЕРГ, 5

СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.25 — Дамжуулгын программа. 11.30 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр». 12.00 — Телевизор харагшадай захилаар зохёогдоһон һайндэрэй концерт.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Мультфильмнүүд. 14.25 — «Циркын галнууд». 15.05 — Концерт. 15.15 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр». Поэт Л. Ошанин дамжуулга хүтэлнэ. 15.45 — «Красные пчёлы» — уран һайханай фильм. 17.00 — СССР-эй уран зурагай академиин гэшүүдэй выставкэ». 17.30 — Һайндэрэй концерт. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Хилын саанаһаа ерэһэн айлшад Советскэ Союз тухай» 19.55 — «День открытых дверей» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 21.30 — Совет поэдүүдэй шүлэгүүд. 21.45 — «Манай адрес — Советский Союз» 22.40 — «Товарищ время» — телевизионно - документальна фильм. 23.00 — «Ми[...] танца» — документальна фильм. 24.00 «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММ[...]

Улаан-Үдэ. 19.40 — «М[...] — Советский Союз» — до[...]кументальна фильм.

ПЯТНИЦА, 6

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММ[...]

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Ха[...]ра шоно» — уран һайха[...] фильм.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[...]

«Орбита». 14.35 — «О[...] тохониие хайшан гээд зу[...]дагби». 15.05 — Һүүлэй һо[...]нин. 15.15 — РСФСР-[...] Гүрэнэй арадай коллек[...]вүүдэй телевизионно фес[...]валь. Гүрэнэй Сибири[...] Красноярскын Гүрэнэй ха[...]рай ансамблиин концер[...] 15.55 — «Табан жэлэй бари[...]ганууд» — Байгал-Амар[...] харгы ба Усть-Илимэй ГЭ[...]эй барилга тухай. 16.40 — «Артлото». 17.40 — «Кор[...]левская охота» — Франци[...] ЧССР-эй уран һайхан[...] фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «[...]лын галнууд» — тележу[...]нал. 20.10 — «Эмил Дм[...]ровой дуунууд» — филь[...] концерт. 20.35 — «Европ[...] эмээл моришод» — ки[...] очерк.

«Орбита». 20.50 — «Второе дыхание» — телевизионно уран һайханай филь[...] түрүүшынхеэ харуулагда[...] (2-дохи сери). 22.00 — Т[...]левизор харагшадай ас[...]далнуудта СССР-эй Нау[...]нуудай академиин гэшүү[...] корреспондент В. Г. А[...]насьев харюусана. 22.30 — Таджигай ССР-эй искусс[...]вын оюун бэлигтэнэй ко[...]церт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММ[...]

«Орбита». 19.40 — «Н[...]ждановагай нэрэмжэтэ [...]сэдэ» — хүгжэмтэ дамжуу[...]га (үнгэтэ).

СУББОТО, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[...]

«Орбита». 13.05 — Һ[...]лэй һонин. 13.10 — Му[...] фильмнүүд (үнгэтэ). 13.[...] — «Элүүр энхэ байлга[...] «Медицинын талаар СССР-эй гүрэнэй шангай 19[...] оной лауреадууд». 14.10 — Хоккейгээр СССР-эй че[...]пионат. «Динамо» (М) — «Спартак» (үнгэтэ). 16.00 — «Очевидное — невероятное» — кино-шэнжэлэл. 17.10 — Концерт. 17.25 — «Юнэ[...]хи студи». — Авторы[...] Валентин Зорин. 18.10 — «Манай хүршэнэр». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Франц[...]цуз эстрадын артистнууд[...] концерт. 21.10 — «Учитель» — уран һайханай филь[...] 23.00 — «СССР-эй арад[...] артист Юрий Гуляев дуу[...]на». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. «Это сладк[...] слово — свобода» — ур[...] һайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[...]

«Орбита». 13.05 — Һү[...]лэй һонин. 13.10 — Му[...] фильмнүүд. 13.40 — «С[...]ветскэ Союзда алба хэнэб». 14.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.10 — «Киногоор аян[...]лагшадай клуб». 16.10 — «Уласхоорондын панорама». 16.40 — Фигурна һо[...]ролгоор «Московские ко[...]ки» гэжэ уласхоорондын м[...]рысөөн. 18.10 — Ш. Ле[...]кын «Жирофле-Жирофля» гэжэ опереттээр табигдаһа[...] хүгжэмтэ телевизионно [...]жэг түрүүшынхеэ харуул[...]даха. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.[...] — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Поэт Расул Га[...]затовай авторска үдэш[...] Союзуудай байшангай Ко[...]лонно залһаа дамжуул[...]хэгдэхэ. 22.10 — «Напо[...]вину всерьёз» — богони [...]жэгүүдэй телевизионно теат[...] 23.00 — «Франция — [...]ня» — документальна филь[...] 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММ[...]

Улаан-Үдэ. 17.30 — Хү[...]жэмтэ дамжуулга. 18.10 — «Басагад» — уран һайхан[...] фильм. 19.45 — Уран [...]хёолой концерт.

ДЕКАБРЬ

Энэ һара манай республикада үбэлэй түрүүшын һара һэн тула, үдэр хоногой үнгэрхэ бүри шанга хүйтэн болодог. Тиин гол горхонуудай мүльһэн үдэрһөө үдэртэ зузаан болодог, саһаншье элбэгээр ородог байна. Жэшээнь, Байгал далайн эрьеэр саһа шуурган үзэгдэжэ, шанга хүйтэнэй эхилһэн тэмдэг үзүүлдэг. Тиибэшье зунай наранда дулаасаһан Байгал далайн уһан түргөөр хүрэжэ үгэдэггүй, хүйтэнтэй тэмсэн, хүсэтэ долгёороо эрьеэ наншажа мэдэдэг.

Декабриин 21-дэ үдэрэй эгээл богони, һүниин эгээл ута болодог саг. Декабриин 22-һоо нарата үдэрнүүд эхилхэ, үдэр ута болохо тээшээ, үбэл хүйтэн тээшээ тэгүүлдэг гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй.

Һарын һүүл тээ янгинама хүйтэн үдэрнүүд боложо, шара тоһоор бурьядаг. Байгша оной декабрь һарада республикын урда аймагуудта түрүүшын жэлнүүдэйхидэ орходоо дунда зэргээр 2,5—3 градусаар доошоо хүйтэн үзэгдэхөөр хүлеэгдэнэ гэхэ гү, али һарын туршада дунда зэргээр 21—24 градус хүйтэн болохо жэшээтэй. Һарын түрүүшын хахадта һүниндөө 20—25, үдэртөө 13—18 градус хүйтэн байгаа һаа, хоёрдохи арбан хоногто һүниндөө 24—29, үдэртөө 15—20, гурбадахи арбан хоногто һүниндөө 33—38, үдэртөө 23—28 градус хүрэтэр хүйтэн үзэгдэхэ болоно.

Республикын баруун-урда аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 22—27 градус хүйтэн болохо гэхэ гү, али энэнь нормоһоо 3—4 градусаар доошоо байха зэргэтэй. Түрүүшын арбан хоногто һүниндөө 28—33, үдэртөө 18—23, хоёрдохи арбан хоногто һүниндөө 30—35, үдэртөө 17—22, гурбадахи арбан хоногто һүниндөө 32—37, үдэртөө 20—25 градус хүрэтэр хүйтэрхөөр багсаагдана.

Хойто аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 29—34 градус хүйтэн болохоор гэхэ гү, али энэнь нормоһоо 3—3,5 градусаар доошоо байха зэргэтэй. Һарын туршада 5—10 миллиметр саһан орохо, түрүүшын арбан хоногто һүниндөө 35—40, заримдаа 43—45, үдэртөө 25—30, хоёрдохи арбан хоногто һүниндөө 3[...]—44, үдэртөө 25—30, гурбадахи арбан хоногто һүниндөө 37—42, үдэртөө 17—22 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ. Баруун-хойто зүгһөө секундын 2—4 метрэй хүсэтэйгээр һалхилхаар хараалагдана.

Г. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной декабриин 1. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02565. Заказ № 00[...]